

From cultural diversity to inclusivity, once again

*How cultural policy of the City of Amsterdam once again is
trying to break the imminent status quo.*

Sarah Gudrun Jonges
6250807

Ma. Arts and Society
Department of Humanities
Utrecht University

First reader: Dr. Toine Minnaert

Amsterdam, the Netherlands
December 2nd, 2019

ABSTRACT

This thesis investigates the translation of the shift of cultural diversity to inclusivity in local cultural policy documents of the City of Amsterdam, with the following central research question: *“How will the shift of cultural diversity to inclusivity be translated into the future cultural policy of the City of Amsterdam?”*. In this research the cultural policy system, the cultural policy texts and the momentum of this shift will be examined. As a consequence of this approach, the research also touches upon the tension field between national cultural policy and local cultural policy of Amsterdam with the reintroduction of inclusivity within the cultural policy discourse of the City of Amsterdam. Due to rapid changes in its demographics, Amsterdam has received the status of ‘Superdiversity’. Within the current population of Amsterdam, there is no dominant social group, as the minorities form the majority. However, within the arts and cultural sector, this development is not represented in personnel, programme, public and partners, the four P’s of the Code Cultural Diversity. The lack of representation in the organizational structure and governance, as well as the audience that it attracts, is believed to be the root of the lack of cultural participation, or the lack of diversity in that participation. In line with developments in national cultural policy, the city Council has presented a new focus to tackle the increase in cultural participation: inclusivity as a successor of cultural diversity. But how will this concept be translated within local cultural policy of the City of Amsterdam? This subject, the translation of the shift from cultural diversity to inclusivity in the local cultural policy of the City of Amsterdam, will be researched via textual analysis and three semi-structured interviews with policymakers of Amsterdam. After having examined the changes in legitimacy, content and value of arts and culture in recent cultural policies, the return to the promotion of either the national or local cultural identity becomes apparent. After the turn of the century, the promotion of integration became the primary concern of the cultural sector. With this shift, arts and culture became yet again the prime medium for the promotion of national and or local identity. In order to do so, cultural participation is becoming more and more important. After all, in order to gain an understanding of this national/local identity, people need to participate in cultural activities that are destined to strengthen the concepts. Inclusivity, therefore, is a new concept in policy text to promote cultural participation. However, only when inclusivity includes expanding the notion of cultural participation and enforcing a wider quality perspective, will inclusivity have a positive impact on cultural participation.

TABLE OF CONTENTS

I.	INTRODUCTION	4
II.	CULTURAL POLICY	8
III.	A CLOSER LOOK AT THE DEFINITIONS	19
IV.	THE SHIFT	30
V.	CONCLUSION	39
	BIBLIOGRAPHY	43
	APPENDICES	47
A.	INTERVIEW MARTINE BRINKHUIS (<i>in Dutch</i>)	47
B.	INTERVIEW CORYNNE OUDE AVENHUIS (<i>in Dutch</i>)	53
C.	INTERVIEW MARJA VAN NIEUWKERK (<i>in Dutch</i>)	62
D.	TIMELINE (CULTURAL)DIVERSITY / INCLUSIVITY	69

I. INTRODUCTION

There is a new concept on the horizon for cultural policy: inclusivity. In the past few years, this “new” concept has, in connection to cultural policy, gained more and more momentum. And with the presentation of their new report on recommendations by the national Council for Culture, an independent advisory organ for the Minister of Culture, the implementation of inclusivity within the next cultural policy is made final:

“A more inclusive policy, a wider reach – The Council believes that it is important for publicly funded cultural activities to benefit the widest possible audiences in the Netherlands; or, in other words, that cultural policy should be inclusive.”¹

This urgency to promote an inclusive cultural sector is also felt by local arts and culture councils of Amsterdam and Rotterdam. In a recent advisory report of the Amsterdam Arts Council, *Art, Cultural Diversity and Inclusivity in Amsterdam – the next step*, the local council published an in-depth research regarding the state of diversity and inclusivity in the cultural sector of Amsterdam. This report serves as a handbook for policy makers during the current development of the future arts and cultural policy of the City of Amsterdam. With this publication, the Amsterdam council provides the policy makers with twenty-one recommendations to improve and secure the state of diversity and inclusivity of the subsidized cultural sector as these recommendations are translated into cultural policy.

The focus on cultural diversity and its supposed successor, inclusivity, highlights the current imbalance in the arts and culture sector, wherein only a small part of society is actively taking part in the sector, as audience and as profession. To address this imbalance, the concept of cultural diversity has been used to achieve a more diverse and currently inclusive arts and cultural sector. Inclusivity and cultural diversity both have been and still are credited with the capacity to broaden the public that engages and participates in the cultural programmes organized by the arts and cultural sector. Both concepts are explicitly targeting groups that are not part of the current audience. When embedded in cultural policy, it seems as if the main goal is to have them actively participate within the cultural sector. Therefore, the increase of cultural participation seems an important motive for inclusivity in cultural policy. Logically following is the question of why this importance is placed within cultural

¹ Raad voor Cultuur. “Summary: ‘Culture closer to home.’ Accessed May 30, 2019. <https://www.cultuur.nl/english/summary-culture-closer-to-home/item3948>

policy. It is argued that participation in the cultural programmes that are subsidized by either the national or local government, helps the process of integration into the dominant culture of the country and city one resides in or even the notion of cultural identity, both nationally and locally.

This focus in cultural policy on the participation imbalance is not new. In the previous decade in both the national cultural policy as well as in the cultural policy of the City of Amsterdam, cultural diversity is presented as being a big part of the policy. It is argued that by being more culturally diverse, the arts and culture sector will be more in line with the demographic composition and will therefore be more accessible to the society as a whole. As a result, cultural participation amongst citizens will be drastically increased. Unfortunately, prior efforts to gain such results have not been able to do so. In the Memorandum of 1997-2000 of the City of Amsterdam, for instance, arts and cultural institutions were encouraged to be more responsive to the public (to be open for dialogue) and to attract a wider and more diverse public. When this four-years plan was evaluated, however, the results were not as hoped. Although the institutions have successfully increased their visitors-numbers, the diversity amongst the visitors and employed personnel did not improve. Thus, despite the fact that they have increased their accessibility as shown by the audience increase, inclusion of cultural visitors from a different background than the dominant cultural class was neglected.

Ten years later, diversity is still a very difficult concept for most cultural institutions, as proven by the report “De olifant in de kamer” (The elephant in the room) released in January 2009 by independent consultancy LA Group, and by the report “Culturele Diversiteit in de Amsterdamse Cultuursector” (Cultural diversity within the Amsterdam Cultural sector) released by the City of Amsterdam in August 2009. These reports shed light on the current diversity situation in the cultural field as experienced in 2009, and highlight the still white-elite dominance of the cultural sector, both as public and as professionals of the field. This problem is visible both on the local and on national level. So far so, that the then minister of Culture, Ronald Plasterk, used the term “overwegend witte monocultuur” (a predominant white mono-culture) in a letter concerning the state of cultural diversity.² Although the efforts made by the cultural field to increase its cultural diversity may have improved the situation a little, as shown by the report of the City, the end results did not have the desired outcome. Will this new attention to the concept of inclusivity, rather than cultural diversity, have more impact in obtaining the desired inclusive arts and culture field? In other words: will this concept achieve the aforementioned transformation?

² The City of Amsterdam (DMO). *Culturele diversiteit in de Amsterdamse cultuursector*. (August 2009),7.

These analyses of both national and local efforts to improve the status of cultural diversity by several cultural policies, illustrate not only the timespan of the efforts, but also highlight the difficulty. These reports also show how entangled this effort is in cultural policy of both national and local levels and the similarities in these efforts. It becomes apparent how close the local cultural policy is related to the national cultural policy when the policies copy each other in both points of focus and instruments to achieve the desired results. This makes it seem as if both levels need to deal with the same challenges, even though this is clearly not the case. Take the current take on inclusivity for instance. In both levels, inclusivity is linked to the demographics of society, whereby the demographics of Amsterdam are in no instance to be compared to the demographic of the Netherlands.

In the case of Amsterdam, with a significant amount of cultural institutions with financial ties to the national government, there is a very close connection between the local cultural policy discourse and the national cultural policy discourse. When diversity in demography is part of Amsterdam's identity, it becomes obvious that this issue has already been part of the cultural policy discourse for a while. So what happens when national cultural policy dictates the aforementioned shift in terminology for local cultural policy, when this same local cultural policy has already had a long record in the discourse? It creates tensions, especially for the local cultural policy discourse of Amsterdam, considering the position of the city as both the official capital city and as the cultural capital city. So when the national government announces their intentions to incorporate inclusivity rather than cultural diversity in the future cultural policy, how will this be translated within local cultural policy? It is this question that I would like to explore and dedicate this thesis to. The central question of this thesis is therefore: *“How will the shift of cultural diversity to inclusivity be translated into the future cultural policy of the City of Amsterdam?”*

Methodology

The aim of this thesis is to shed light on the translation of the shift of cultural diversity to inclusivity in the future cultural policy of the City of Amsterdam, via thorough textual analysis and multiple interviews with various stakeholders. The central question of my thesis is:

“How will the shift of cultural diversity to inclusivity be translated into the future cultural policy of the City of Amsterdam?”

For the purpose of investigating this translation of inclusivity within the local cultural policy of the City of Amsterdam, multiple research instruments will be used. However, the main corpus of this research is the cultural policy itself. Cultural policy,

therefore, shall be regarded as text throughout this research. In policy there is a constant search on how to deal with the imbalance in diversity on many levels between the government-funded arts field and the audience that is reached through this institutionalized practice. In this research, I want to look closer at the change of terminology and how this might result in taking away some of that imbalance. In order to do so, the methodology of this thesis is textual analysis, whereby close reading of policy documents throughout the years will be the main instrument. I will assess cultural policy documents from the past and relevant literature on this topic through close reading. Close reading will not only lay bare possible inconsistencies within the documents, it can also create new meaning to the documents or reveal hidden motivations. By looking closely at policy on a textual level, I am able to not only trace the differences; I am also able to try to understand it and to try to figure out a way to respond to this imbalance. In other words: using textual analysis, I am able to explore the discursive changes in the way the concept of diversity is addressed in policy texts. Furthermore, I will include relevant theory on the topic.

This research divided within three parts: the process, the text and the momentum. At first, I start my research with an exploration on the cultural policy system. I will focus on the different layers of this structure that produces the actual cultural policy documents and how this layered structure is developed over time. The relation between the national cultural policy system and the local cultural policy system will hereby be leading. Secondly, the shift of cultural diversity to inclusivity in cultural policy will be examined using the close reading method on cultural policy as text. Textual analysis allows for an examination of the meaning of these two concepts as it is implemented in cultural policy. This methodology also sheds light on the potential changes in meaning throughout the years when multiple cultural policy documents of different years are analysed. Lastly, I will examine the momentum of this shift via analysis of political announcements and others that have taken place in between the years 2018 and 2019. This will allow the reader to gain an understanding of the underlying motivations of this shift and, therefore, the underlying legitimization.

To enable this structure, the methodology of textual analysis will be combined with empirical investigations in the form of qualitative in-depth interviews. I will conduct semi-structured interviews with cultural policy advisors of the City of Amsterdam, who have been and still are active in the quest for a more diverse cultural sector. In part of maintaining the semi-structured interviews, I have chosen three different topics that act as guidelines for the conversations. These topics are the value of arts and culture, the relation between national cultural policy and local cultural policy and the transition of cultural diversity to inclusivity. In order to understand the legitimization of cultural policy the first subject was the value of arts and culture for

the City of Amsterdam. The second topic of the interview is included to further investigate possible tensions arising from the relation between the national cultural policy and the local cultural policy. With the third topic, the semi-structured interview will dive into the recent shift of cultural diversity to inclusivity whereby special focus is laid onto the underlying legitimization and the intended outcome of the usage of this new terminology. These semi-structured interviews will not be coded as they serve merely as a window into the structure in which cultural policy is being made and serve as an entry point into the future of cultural policy. Therefore, the interviews will not be specifically addressed in a chapter. Subsequently, the role of the interviewees throughout this research is better defined as informants.

Perspective of the researcher

During this research I have attempted to grasp the local cultural policy discourse and the implications of introducing new lingo within national and local cultural policy by examining the current shift from cultural diversity to inclusivity. In this research I cannot escape from my personal perspective and experiences that I gained during my internship at the department of Arts and Culture at the City of Amsterdam. As part of my graduation, I have completed a five-month-long internship at the Department of Arts and Culture at the City of Amsterdam. Therefore, I became part of the discourse that I am researching. This has influenced my own position as independent researcher, as I have gained in depth knowledge of policy making that has influenced my writing. Furthermore, the terminology that is used by cultural policy makers has greatly influenced my own writing, as will be apparent throughout this thesis. Therefore, it is important to be mentioned as personal background information and the reader should as such be aware of this position. However, I am not under the impression that the internship and the connections I have made during, have limited my objectivity as a researcher, as I have tried to maintain a critical and objective stance throughout the research. This personal perspective is therefore both literally and figuratively translated in the research and is to be considered as an additional value for I am able to bring in in-depth knowledge and an understanding of the terminology that I would not have been able to insert into research if I have not completed my internship.

Structure

After briefly having introduced the context and cause of this research, the cultural policy system and the close correlation between national and local cultural policy will be the subject of the second chapter. In accordance with the aforementioned three-parted structure, the second chapter examines the structure behind cultural policy, using theory of scholar Geir Vestheim. I will briefly examine the history of the cultural policy structure, before I explore the relation between national and local cultural policy of the City of Amsterdam. The majority of cultural institutions that are

based in Amsterdam and receive funding from both the national and local government pose interesting challenges for the cultural policy system of those two layers. After I have established the existence of this tension field, I will investigate the legitimization discourse of the policy. This will allow the reader to gain an understanding of the underlying motivations of cultural policy. Important topics hereby are the value of arts and culture and their attributed functions, which lead to the connection of cultural policy and identity politics, the final topic of this chapter.

The main question of this chapter is what the system of cultural policy is. Sub-questions include: How does the national cultural policy discourse relate to the local cultural policy discourse? What role does cultural policy play in the City of Amsterdam, and why are concepts such as cultural diversity and, possibly, inclusivity embedded within? What is the function of the policy for the City and for its community? How does the cultural policy of the City relate to the national cultural policy? Have there been any changes in local cultural policy that might serve as forecasters of this ideological shift from cultural diversity to inclusivity?

In the third chapter, the second part of this thesis is investigated: the attributed meanings of cultural diversity and inclusivity in cultural policy texts over the years. Now that the advisory report of the national Council for Culture has made the transition of cultural diversity to inclusivity official, I am interested to see what meanings are attached to these concepts. Therefore, the chapter starts with an exploration of the meanings of the concepts cultural diversity and inclusivity in the cultural policy texts. Historical research shows that both of the concepts have a long history when it comes to the incorporation within cultural policy. To illustrate this, a brief historical overview of this agency of these two topics will be included. This chapter, too, ends with an analysis of the underlying motivations of the usage of these two concepts.

Questions that act as guidelines for the research are: How can one define cultural diversity and inclusivity in this context? How are these two concepts different from each other? And why are these two concepts embedded in cultural policy. In other words: what is the role of cultural diversity in cultural policy in the Netherlands, and has this role changed over time? This same question will also be addressed for the concept of inclusivity.

In the fourth chapter, the third part of the structure of this thesis is described: the momentum. Or, why this shift of cultural diversity to inclusivity is happening. In this chapter the connection with cultural participation will be made in relation to the renewed focus on inclusivity. An important event that has served as an important source of this chapter is the yearly event "The state of the city" (De staat van de

stad) that took place on May 21st 2019. In her opening speech of this event, Amsterdam's alderman of Arts and Culture Touria Meliani addressed the importance of an overarching sense of community for which arts and cultural have a crucial role to play. The speech is exemplary for the sociocultural discourse in which the current cultural policy is to be regarded. In this speech, she indirectly addresses the occasion of this shift. In this chapter the link is made between inclusivity and cultural participation, whereby inclusivity should generate a growth in cultural participation of all inhabitants of the City. Following this specific function, it becomes slightly clearer what the underlying motivations and desired outcomes are, and what concrete policy instruments can be used to achieve these outcomes.

Important questions that have guided the research of this chapter are: What is the occasion for this shift? How will this shift in local cultural policy relate to national cultural policy? What are the intended outcomes of the embedding of inclusivity in the future cultural policy of Amsterdam and how do they wish to achieve these outcomes? How do these outcomes relate to the intended outcomes of cultural policy in previous memorandums of the city? Who are the different stakeholders in achieving these outcomes, what are the responsibilities of these stakeholders and how does this translate to reality? And what are the consequences of this shift for the arts and culture sector of the city? Interviews held with policy advisors of the City of Amsterdam are used to generate a wider understanding of the motivation of this shift and to provide a more specific insight and perspective.

In the fifth and final chapter, the conclusion of this research will be given. The underlying meanings (the legitimization) and ideologies are analysed in order to decipher the reason for this shift. It will also be made clear what meaning the City of Amsterdam is attaching to the inclusivity and how this relates to the national discourse. Furthermore, the connection between cultural diversity and inclusivity will be problematized when policy is still hanging onto the traditional form of cultural participation. Finally, the main research question of this thesis will be addressed.

II. CULTURAL POLICY

In order to explore the ramifications of the shift of cultural diversity to inclusivity in the local cultural policy of the City of Amsterdam, the reader must first gain an understanding of the context of cultural policy. In analysing the cultural policy context of the City of Amsterdam, I will follow the structure of scholar Geir Vestheim called the Cultural Policy System. With this framework, I will dissect the cultural policy context, focussing on the development, the organization, the implementation and the legitimization of cultural policy. In these steps, I first focus on national cultural policy and its system, before I dive into the cultural policy of the City of Amsterdam.

As is pointed out in 'The Policy of Cultural Policy' by Bell & Oakley, a definition of Cultural Policy automatically includes questions about stakeholders, policy makers, geographical scales, purposes and effects. Is cultural policy considered to be a more strategic approach to cultural development, or is it a more concrete document that presents guidelines in cultural governance? In other words, one also has to bare in mind the importance of follow-up questions that relate to the effect of the policy. Oakly and Bell propose questions such as: how does it work? What does it do? And how are these effects embedded in its form?³ Consequently, cultural policy, as contextualized within this research, is an instrument of national, regional and local governmental organs that act as agents to influence arts and culture production, distribution, reception and consumption. Cultural policy as such is by definition not an end in itself; rather, it serves as an instrument to implement underlying ideologies relating to arts and culture. As subjects of these ideologies, arts and culture have different values and functions placed upon them that serve as legitimate motives of cultural policy. From edification of society, economic surplus to counteracting social exclusion, the arguments to legitimize public spending on arts and culture have varied over the years following the particular discourse of cultural policy.

Cultural policy is a product of, what is described by Geir Vestheim, the *Cultural Policy System*. In being a product of this system, cultural policy can be regarded as the result of interventions made by political and economic systems in the production and reception of culture. Its existence is based on these interventions, that may be economic, administrative or ideological/normative. In understanding underlying ideologies of cultural policy, it is essential to identify the cultural policy system to which the policy originates. The cultural policy system, however, is heavily reliant to

³David Bell and Kate Oakley, *Cultural Policy*, (London and New York: Routledge, 2015), 54.

two other parties and its policy is the end result of the interests of these three parties. Together, Vestheim argues, they form the triangle of cultural policy. Aside from the Cultural Policy System, Vestheim identifies the cultural field (“Cultural producers, distributors and mediators”) and the audiences (“Publics, users and consumers”) as the second and third parties to influence policy.⁴ Analysis of these interests reveals the dominant power of political influence of which production, distribution and mediation of arts and culture are directly and indirectly subjected to.

In analysis of cultural policy, it is, therefore, essential to regard the emphasis, values, impact and functions placed on the function of art and culture. When subjecting Amsterdam’s recent cultural policy to Vestheim’s analysis methods, the following questions arise: How is its cultural policy structured and what is the Cultural Policy System of Amsterdam? How does this system legitimize the policy? What role does cultural policy play in the City of Amsterdam, and why are concepts such as cultural diversity and, possibly, inclusivity embedded within? What is the function of the policy for the City and for its community? How does the cultural policy of the City relate to the national cultural policy? Have there been any changes in local cultural policy that might serve as forecasters of this ideological shift from cultural diversity to inclusivity?

A centralised national cultural policy system

In defining the Cultural Policy System of the City of Amsterdam, the interconnectedness between the national level of government and the local level becomes evident. To define the Cultural Policy System of Amsterdam, it is therefore necessary to also define the Cultural Policy System of national cultural policy. In the Netherlands, culture is represented at a ministerial level with a central governmental department. The cultural policy system on national level consists of the parliament, the ministry and other parties that are categorized under the so-called arm’s length bodies. In analysing the discourse of the national policy, the influence of a second party (the cultural field or the cultural producers, distributors and mediators) manifests itself. Since the end of the Second World War, this system resulted in a cultural policy with a complex system of cultural organisations with long-term government funding. In post war Netherlands, a general consensus arose on the need for a cultural reconstruction of the nation in line with the social rebuilding of the nation. At the same time, the rise of modern cultural genres, such as cinema, and the growing possibilities for mass distribution through technical

⁴Geir Vestheim, “The Autonomy of Culture and the Arts – from the Early Bourgeois Era to Late Modern “Runaway World,”” in *What about Cultural Policy? Interdisciplinary Perspectives on Culture and Politics*, ed. Miikka Pyykkönen, Niina Simanainen, and Sakarias Sokka, (Helsinki: Minerva Kustannus Oy, 2009), 34.

innovations (radio and television), the general consensus arose for a stronger oversight over the cultural sector.⁵

While the national centralised cultural policy system gradually, over a time-span of decades, developed into this all-encompassing bureaucratic system, a legal base was only developed as late as 1993 with the Cultural Policy Act (CPA). With this CPA, the government's role towards the sector is defined, and is given legal responsibility for the maintenance of the cultural sector. The CPA allows for public funding of the sector and stipulates the discussion of principles and main direction of cultural policy once every four years with parliament.⁶ The current funding system that is based on four-year Cultural Policy Documents from the central government and the larger municipalities originates from the 1980s, and, thus, precedes the CPA. In providing funding on this four-year base, the governmental bodies provide structure and, thus, stability for the management and planning of the publicly funded cultural institutions.

In the implementation and execution of cultural policy, tasks are divided amongst the governmental bodies according to the principle of subsidiarity. The central government is responsible for a high-quality cultural offering right across the country. Municipalities and provinces are in charge of supporting local and regional offering. The department in charge of the creation and execution of national cultural policy, the department of Education, Culture and Science, sees this task as “creating the conditions for maintaining and developing ‘expressions of culture’ and spreading them socially and geographically or otherwise”.⁷ Three principles that have historically acted as the basis of development of cultural policy are: the government is not a judge of art or science, the government has to play a part in maintaining culture and lastly, the social and geographical spread of arts and culture.

In the current cultural system, the central government fulfils its role in twofold. On the one hand it directly maintains and supports the so-called Basic Infrastructure for Culture (BIS) that consists of cultural institutions of national and international significance. On the other hand it employs the arms-length principle by giving a considerable budget to six national funds that are tasked with the promotion of dynamism, innovation and experimentation. The awareness of possible negative consequences on governmental involvement in artistic expression and, thus, the endorsement of this arm's-length principle, dates back to 1862. Due to a highly

⁵Edwin van Meerkerk and Quirijn Lennert van den Hoogen, ed., *Cultural Policy in the Polder. 25 Years Dutch Cultural Policy Act*, (Amsterdam: Amsterdam University Press, 2018), 12.

⁶ Van Meerkerk, *Cultural Policy in the Polder*, 12.

⁷ Raad voor Cultuur. *Cultuur dichtbij, dicht bij cultuur. Advies Cultuurbestel 2021-2024* (2019), 15.

influential statement made by Johan Thorbecke, a liberal Dutch politician, the government, including policy-makers, is not supposed to pass judgments on the content, quality and form of cultural expressions. That prerogative was better left to experts. In being an independent organ, the national Council For Culture, is tasked with this responsibility and acts as an advisory board regarding the allocation of the subsidies for cultural institutions of national and international significance. The Council also analyses the impact and outcomes of the cultural policies employed and offers the Minister of the department an advisory report during his or her investigations for a new memorandum, every four years. The Minister in charge of culture relies heavily on the advisory report presented by the Council for Culture. It is this organ that analyses the cultural infrastructure and the policy implanted in it. In preparation to each memorandum, the council publishes advisory reports that serve as guidelines for the memorandum to come.

The decentralization impact on cultural policy: the role of local cultural policy

As stated above, a division of different roles and tasks for lower level governmental bodies (i.e. provinces and municipalities) is defined within the national cultural policy system. To some extent this structure is also incorporated in the CPA, but it excludes specifics of or guidelines for this distribution system of responsibilities for the cultural sector among national, regional and local authorities. The general model of this distribution, as described by Edwin van Meerkerk en Quirijn Lennert van den Hoogen as “[.] *the national government subsidises the production of cultural values, and the municipalities provide funds and/or facilities for the dissemination of the arts [.]*”⁸, precedes the CPA. The CPA, therefore, provides merely a legal framework for distributing funding, including a focus on the importance of the geographical spread of cultural institutions.

In being the nation capital, Amsterdam plays an important role in the realization of national cultural policy. It is considered to also be the cultural capital of the country, as the majority of cultural institutions receiving public funding by the national government, are located in the city. The gravitation of the cultural sector toward Amsterdam produces an uneven distribution of funds, as the elaborate cultural infrastructure of the City relies heavily on public funding. This uneven distribution of funds that results from this gravitation of the cultural sector to Amsterdam is a recurring topic of debate. Authorities in the periphery, outside the densely developed polycentric urban region known as the Randstad or the Rim City (the megapolis consisting primarily of the four largest Dutch cities: Amsterdam, Utrecht, Rotterdam and The Hague) have frequently addressed this topic, as they feel underprivileged for most of the institutions are situated in the Rim City, and are focused in Amsterdam.

⁸ Van Meerkerk, *Cultural Policy in the Polder*, 19-20.

As the cultural capital of the Netherlands, the local cultural policy of Amsterdam requires extensive synchronization with the national cultural policy system. For instance, cultural institutions located in Amsterdam that are embedded in the BIS and, thus, receive national public funding, also rely on the municipality for funding. Consequently, subjects in the cultural policy of the city, such as focus points and requirements of funding, are in line with national cultural policy. After all, the cultural infrastructure of Amsterdam not only serves the local community, or inhabitants of Amsterdam (as *raison d'être* of local cultural policy), due to its national impact it needs to regard all Dutch citizens and inhabitants as its audience. Receiving public support and subsidy meant reciprocally that products of the cultural infrastructure are understood as the commodities of the nation.⁹

Within the content of the cultural policy of Amsterdam, there has always been a big overlap with the national cultural policy. In her doctorate on recent developments of cultural venues in Amsterdam, Maria van Schaik points out that the main themes of Amsterdam cultural policy have historically been guided by national themes.¹⁰ In the nineties, the focus was on artistic quality, a diverse supply of culture and the edification of the working class, as pointed out by Van Schaik. At the turn of the millennium a shift in focus occurred towards cultural entrepreneurship and the promotion of spreading of culture and participation. In the following years, according to van Schaik, stimulation of the creative industry and the planning of cultural amenities to reinforce economic developments, with culture as a public asset and a marketing tool.¹¹

Subsequently, the national idea on the underlying value of arts and culture that is inherent to cultural policy, is also followed by the local cultural policy system. In the Arts and Culture Memorandum 2017-2020 the same values as in the national Cultural Policy are employed, as is illustrated by the Letter of Jet Bussemaker, Minister of Arts and Culture. Namely: artistic, social and economical values. Culture is essential for the forming of one's identity, one's growth and maturation and for the development of creativity. And the culture sector has an economic importance. But most importantly is the social value of arts in culture, the contribution of culture to the social agenda. Whereby arts and culture contribute to social issues such as healthcare, socially responsible entrepreneurship and so on.¹² This broader view for arts and culture is also addressed in the current local cultural policy with subjects

⁹ Vestheim, "Autonomy," 15.

¹⁰ Marjo van Schaik, "Spaces of culture," (Phd diss., Tilburg University, 2018), 106.

¹¹ Schaik, "Spaces of culture," 106.

¹² Ministerie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. *Cultuur beweegt. De betekenis van cultuur in een veranderende samenleving. Brief met de visie van minister Bussemaker op cultuur.* (10-06-2013), 2.

such as the expansion of the notion of arts and culture and its role in societal issues. This movement is in line with a wider cultural policy trend with a new type of instrumentality as pointed out by Vestheim. Characterizing this new trend is the argumentation of cultural investments, whereby emphasis is put on its benefit to counteract health problems, social exclusion, criminality and other forms of social problems.¹³ As a consequence of this new trend, cultural policy needs to seek validity in strategic connections with other policy agenda's and domains. Van Schaik also observes this new development of cultural policy towards an embedding in other realms. Culture, and especially the arts, plays an important role in improving society. "Rather than an ideal of edification, the moral and intellectual instruction of the people through elitist art," Van Schaik states, "this is about art as an active agent in helping to change and improve society as a whole, in all respects and at all levels, including issues as production processes."¹⁴

However, not only in its content is the cultural policy of Amsterdam alike to the national cultural policy. Even in the local cultural system there are many similarities. As is the case on national level, the local government in charge of cultural policy relies heavily on an independent advisory body, the Amsterdam Art Council. This advisory body is similar to the Council for Culture, as they are tasked with advising the local government on the arts and culture. They too provide the local government with an advisory report in which they make recommendations regarding the local cultural policy. In systematics of the policy, the cultural policy of the City of Amsterdam follows the four-year cycle and with the introduction of the current memorandum it also follows the internal structure with the creation of a basic infrastructure and active employment of the arm's-length principle. In October 2016, the so-called College van B&W (literally translated as Council of Mayor and Aldermen) gave their accord on the Arts and Culture Memorandum for 2017-2020. With this accord, they gave way for a new era of Cultural Policy, in which both the A-Bis (Amsterdam Basic Infrastructure Scheme) and an independent municipal fund namely the Amsterdam Fund for the Arts (AFK) play an important role.

Despite these changes in systematics, the content of the cultural policy has not changed much in regards to the previous memorandum. The themes that function as pillars of Memorandum 2017-2020 are to the utmost extent akin to those in the Memorandum 2013-2016. These themes include a focus on cultural education, talent development, innovation and collaborations, internationalisation of the arts and cultural sector and the importance of the audience in terms of cultural participation. Cultural entrepreneurship however, still one of the main themes in the Memorandum 2013-2016, has been replaced by the importance of an even

¹³ Vestheim, "Autonomy," 51.

¹⁴ Schaik, "Spaces of culture," 31.

geographical distribution of arts and culture, and, thus, a stimulation of arts and culture in city parts that are otherwise lacking a cultural infrastructure.

The legitimization discourse

As is pointed out by various researchers, policy is by definition instrumental. Cultural policy is no exemption, and over the past centuries cultural policy trends have slowly diminished the autonomy of arts and culture. The emphasis of arts and culture in cultural policy is no longer placed on the intrinsic value (art for art's sake), but should rather be seen in an instrumentalist discourse. Art and culture are used as an instrument to achieve for instance a didactic, moral or even a utilitarian function. This shift in value is in line with the legitimization discourse. From edification of the masses, involvement with other domains such as welfare and health amongst others, to the economic surplus of arts and culture and the importance in the eighties, the legitimization of cultural policy proves to be heavily influenced by the political and economic discourse. The added value to arts and culture, or better said, the instrumentalisation of arts and culture, is an outcome of economic and political happenings of certain times.

The influences of political and economic discourse within cultural policy are demonstrated when examining the legitimization discourse of the policy. In the fifties of the previous century, the focus of cultural policy was put on the edification of the masses. This focus continued in the following decade, and was complemented with a democratic notion of culture (i.e. the inclusion of 'new' genres such as film), the inclusion of welfare goals and financial support for the artists. During this century, however, the emphasis of cultural policy shifted towards welfare rather than education. This resulted in the move of social relevance, welfare and leisure to the foreground of the policy. In the eighties, due to the economic crisis, a stop to the expansion of government involvement caused for a renewed focus on artistic excellence and a managerial approach to cultural policy. This decade is also characterized by the introduction of the economic surplus generated by investments in arts and culture. This economist perspective has since remained a component of the legitimization discourse. In the nineties, however, this economic focus was complemented by ideas of culture as means of counteracting social exclusion and of improving the quality of communities in terms of health, crime, employment and education.¹⁵ In a report published in 2015, the WRR (Netherlands Scientific Council for Government Policy) this discourse was reduced into three main perspectives: the artistic, the social and the economic perspective. In this report, the various arguments to legitimise arts and culture were schematically represented as follows:

¹⁵ Vestheim, "Autonomy," 47.

Perspective	Key principle	Traditional policy aims
Artistic	Imagining	<ul style="list-style-type: none"> • Preserving cultural heritage • Supporting cultural output of excellent quality and variety
Social	Enriching	<ul style="list-style-type: none"> • Civilising the lower classes • Promoting the dissemination of culture and participation in culture
Economic	Earning	<ul style="list-style-type: none"> • Culture as a public good

Figure 1 – Perspectives on culture, key principles and traditional policy aims (WRR 2015, Figure 2.1)

Since the local cultural policy system of Amsterdam follows the structure, content, values and legitimization of the national cultural policy system, the table above is also an illustration of the impact of the three perspectives on the cultural policy of the municipality of Amsterdam. Not only is recent cultural policy more and more linked to other social domains, the economic surplus of arts and culture too is of great importance. The involvement of the economic perspective is also noticeable in the increasing significance of quantitative numbers that serve as indications of the impact of arts and culture. This validation of quantitative information is known as the New Public Management model and is argued to force the cultural sector to become more corporate-like in its management style, economic reasoning and rhetoric.¹⁶ This new model is especially influential in the evaluation of the outcome of the cultural policy. With the implementation of this model, the policy-makers of Amsterdam place the focus on the amounts of people who have enjoyed the cultural activities that were organized by the cultural sector. Other evaluation topics include the collaborations that were initiated, the cultural activities that took place, the internationalisation aspect (were the cultural institutions able to express themselves outside the borders, and were they able to develop international partnerships?), and the cultural education and talent development.

The value of art and culture for Amsterdam is embedded in the existence of a cultural policy. Creating a cultural policy illustrates the importance of art and culture, and the policy itself acts as a safe keeper of space for culture in the city. The city enables artists and cultural institutions to perform their practice. And that practice is the arts practice, the practice of reflection, of freedom of speech, of stimulating social cohesion. Artists and cultural institutions assist the city with creating its desired society by applying cultural policy in which all inhabitants interact with each other and feel that they belong to that community. The artists and cultural

¹⁶ Vestheim, "Autonomy," 51.

institutions are the means to get arts and culture to the main target of the cultural policy: the 'Amsterdammer' (inhabitant of Amsterdam). Within the Arts and Culture Memorandum 2017-2020, policy-makers regard the intrinsic values of art as equal to the economic value (or potential). However, it is undeniable that the city favours the public over the makers, since most of the subsidies are reserved for projects with a social character. After all, with a focus on participation that keeps getting stronger, there is more and more pressure on audience engagements with artistic projects. Artistic content is thus becoming more subject to marketing goals and means.

Cultural policy and the identity politics

The promotion of national culture and/or cultural identity in relation to cultural policy is a given. National culture, as been pointed out, has been a key feature of industrialisation and an engine of modernity.¹⁷ With the formation of a national culture, a homogenous culture was created in order to establish and stimulate the national identity that served a unifying purpose. Culture played thusly a crucial role in the construction of this unifying national identity. Culture, after all, was seen as an expression of shared identity within national borders, and a way to characterise differences between the different nations. National identity, therefore, relies heavily on the cultural identity of its society. Especially when considering Stuart Hall's definition of cultural identities as "those aspects of our identities which arise from our 'belonging' to distinctive ethnic, racial, linguistic, religious and, above all, national Cultures"¹⁸ In recent years, however, the stability of this unifying identity has slowly diminished. As a result of globalization and the migration waves that happened over the past decades, culture has become a way to express differences between people within the country's borders. General consensus in politics over the past decade has regarded this change as problematic, as they fear for a breach in the unification of the national identity. Communities, as imagined as they might be, are therefore at risk of loosing their shared sense of national identity.

In order to strengthen the national identity, a Dutch national canon was established in 2006, consisting of fifty windows that act as an overview of important developments or events in the country's history. With the founding of this instrument to promote national culture, the government casted off the predominantly multiculturalist perspective.¹⁹ This new trend toward nationalism in cultural policies and its reflection an increasingly primordial approach to national identity formation, is identified by Peter Duelund. Duelund observes multiple manifestations of this trend of new-nationalism in cultural policy, including:

¹⁷ Van Meerkerk, *Cultural Policy in the Polder*, 67.

¹⁸ S Hall Chapter 6 the question of cultural identity, p 273

¹⁹ Peter Duelund, "The Impact of the New Nationalism and Identity Politics on Cultural Policy-Making in Europe and Beyond," in *Challenging Identities: European Horizons*, ed. Peter Madsen (New York: Routledge, 2017), 215.

“intertwinement of national identity politics and immigration policy; revitalization of national unity in cultures with clear distinctions between us and others; and the move from integration to assimilation, despite political rhetoric to the contrary”.²⁰ In the next chapter, the first mentioned manifestation will be brought to the attention, while examining the introduction and development of cultural diversity and inclusivity within the national and local cultural policy discourse. The introduction of the aforementioned canon is testimonial to the second and the third manifestation.

When examining the changes in legitimacy, content and value of arts and culture in recent cultural policies, the aforementioned manifestations become apparent. In the early 00's, the role of arts and culture in the integration process that was introduced in the 90's, gained even more momentum. After the turn of the century, the promotion of integration became the primary concern for the cultural sector. With this shift, arts and culture became yet again the prime medium for the promotion of national identity.²¹ When both the structure of the system, as well as the content and underlying values of the local cultural policy are in line with the national cultural policy, what cultural identity does the policy promote and for whom? In regarding both the cultural identity and the demographics of the inhabitants, the cultural policy of Amsterdam represents a different cultural identity than the national cultural policy. So when there are so many similarities in the national and local cultural policy systems, how can they both to some extent represent a completely different cultural identity? It is in these questions that the shift from cultural diversity to inclusivity becomes important. For the issue in representation of the cultural sector and the stories that the sector reproduces, is different on national and local, or Amsterdam, level.

For future research

The renewed importance of national culture and the usage of national cultural policy to stimulate the shared cultural identity, as pointed out above, will have arguable consequences for the local cultural policy. This will be especially striking for the cultural policy of Amsterdam, since it follows in system, structure and legitimization the national cultural policy. When the cultural identity that the national policy promotes, is not representative for the cultural identity of Amsterdam, will there be any consequences for the cultural identity of the city? And what are the consequences of this focus on the stimulation of national identity in national cultural policy for the local cultural policy discourse? These questions are important questions, and should be addressed in future research.

²⁰ Ibid.

²¹ Van Schaik, “Spaces of culture,” 33.

III. A CLOSER LOOK AT THE DEFINITIONS

In this second chapter, the concepts of cultural diversity and inclusivity and their meanings in the cultural policy context will be explored. Questions that will guide this exploration include: How can one define cultural policy and inclusivity in this context? How are these two concepts different from each other? And why are these two concepts embedded in cultural policy. In other words: what is the role of cultural diversity in cultural policy in the Netherlands, and has this role changed over time? This same question will also be addressed for the concept of inclusivity, where a brief historical overview of the agency of these two topics in cultural policy will be given.

With its recent advisory report 'Culture closer to home' (Cultuur dichtbij, dicht bij cultuur), the national Council for Culture presented its recommendation for reforming the Netherlands' system for culture by 2021. In this report the council called for a reformation of the national cultural policy, based on the four objectives to which cultural policy should confine:

Cultural policy should ensure that talent is developed in every discipline and in every genre within every discipline (objective 1), provide a cultural offering that can appeal to all Dutch people (objective 2), provide a multiform cultural offering which not only values what already exists but also embraces the new (objective 3), and provide a safe haven where culture can reflect society in all its diversity and polyphony (objective 4).²²

Following these four objectives, the Council has identified four priorities for the reform of cultural policy:

- The renewal of the cultural offering. The Council for Culture wants to widen the focus of cultural policy by opening up the BIS to other genres and disciplines. This, they argue, would strengthen the position of new genres and disciplines, drive up standards of artistic quality better reflect, the varied tastes and preferences of the general public and enhance the legitimacy of the system as a whole.
- Greater scope for development, creativity and specialization. In expanding the BIS to include development institutions, presentation institutions and festivals, the central government takes responsibility for genre and talent

²² Raad voor Cultuur. "Summary: 'Culture closer to home.'" Accessed May 30, 2019. <https://www.cultuur.nl/english/summary-culture-closer-to-home/item3948>

development, creativity and specialization among artists and creative. By including these categories of institutions, the development of talent and genre will be fostered, as well as professionalization among creative, production and performance artists and creatives. The council is also under the impression that in including these new institutions, a new bridge between artists and the public will be formed.

- A more inclusive policy, a wider outreach. Cultural institutions should comply with an inclusive approach to public (audiences), programming, personnel and partners.
- A vibrant employment market in the cultural sector. National cultural policy should promote a healthier employment market in the cultural sector with the goal of maintaining salaries in line with the rest of the economy.

With the formulation of the third priority, the shift from cultural diversity to inclusivity seems final. The Council of Culture considers the cultural participation of the widest possible audiences to publicly funded cultural activities, to be of great importance. Cultural policy should therefore be inclusive. “By opening up the national system of cultural governance to a wider range of disciplines, genres, artists and creative, a wider reach and more diverse audience can be achieved.”²³ It calls upon the culture sector to take responsibility for minimizing barriers to visitors ‘wherever possible’ by opening up its stage to new genres and perspectives, by taking away certain financial barriers with a differentiated pricing policy and by strategic and targeted marketing tactics. Furthermore, the Council wishes for an updated and improved cultural Diversity Code that should place its main focus on inclusivity, rather than a more narrowed approach on cultural diversity. The application of this new and improved Code should be a requirement for government grants and is therefore of great impact for cultural institutions. Implementing effort in stimulating an inclusive organization is necessary for being considered for funding. Since the cultural sector is heavily depended on these funds, they need to follow or otherwise lose their main income.

As established in the previous chapter, there are many similarities between the national cultural policy and the local cultural policy of Amsterdam. In both the structure and content are there relations between the two different cultural policies. Therefore it is not surprising that this shift of concepts (from cultural diversity to inclusivity) is also addressed in a letter of alderman Touria Meliani of Arts and Culture to the City Council. In this letter, she presents the outlines of the future arts and culture memorandum 2021-2024. The starting point of this new memorandum is the aim to create an “inclusive and strong cultural city in which arts and culture

²³ Raad voor Cultuur. “Summary: ‘Culture closer to home.’” Accessed May 30, 2019. <https://www.cultuur.nl/english/summary-culture-closer-to-home/item3948>

can unify worlds and stimulate encounters throughout the city and, needless to say, in which everyone can enjoy arts and culture.”²⁴ Recommendations regarding diversity and inclusivity made by the Amsterdam Art Council have been incorporated in this letter as both inclusivity and diversity are regarded as one of the priorities of the future cultural policy. In being a “superdiverse” city, where there is no longer a majority, the alderman critiques the cultural sector for not representing this key element of the city. For it is reasoned that only a small part of the population recognises itself in the cultural offer in which it participates, as a result of this misrepresentation of the make-up of the population of Amsterdam by the cultural sector.

In the advisory report of the local arts council, the concept of diversity and inclusivity entails not only diverse and inclusive audience and employees; it also comprises the inclusion of more perspectives in their programming and a wider grasp of quality. In order to fully become an inclusive cultural sector in which everyone recognises themselves in, is accessible to and participates in the cultural field, the alderman proposes to incorporate a detailed state on diversity and inclusivity to the subsidy requirements. In other words: every institution that will apply for a grant needs to include a section on diversity and inclusivity within their own institutions as well as in their reach in their proposal, or they will face rejection. In including a stance on these two topics in their proposal, the sector will be enforced to take action to improve the state of diversity and inclusivity.

Definition of cultural diversity / inclusivity

*In its broader meaning, when interpreted in the light of the concerns of cultural democracy, the promotion of cultural diversity involves supporting the right to be different for all those who, in one way or another, have been placed outside dominant social and cultural norms: disabled people, gays and lesbians, women, the poor, and the elderly as well as immigrant or indigenous groups.*²⁵

Cultural diversity as a concept knows many different meanings, depending on the context it is used in. Whether the concept refers to the diversity of cultural expressions (UNESCO 2005), the participation and inclusion of ethnic minorities, or if it stands for the outreach to a culturally diverse part of society (Code Culturele

²⁴ This is an adaption from *Contouren Kunstenplan 2021-2024*, in which this was originally formulated as follows: “Uitgangspunt voor deze nieuwe periode is dat we ons samen met de sector inzetten voor een inclusieve, sterke cultuurstad. Een stad waarin kunst en cultuur werelden bij elkaar brengen en uitnodigen tot ontmoeting, in de hele stad. Want kunst en cultuur moeten er zijn voor iedereen, als vanzelfsprekend.”

²⁵ Tony Bennett, *Differing Diversities. Transversal study on the theme of cultural policy and cultural diversity* (Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2001), 17.

Diversiteit), it becomes clear how widely used this notion of cultural diversity is. The extensive use of this concept, and the different meaning attached to it, mark the global popularity of this concept in the context of cultural policy. The aforementioned quotation belongs to scholar Tony Bennett who in 2001 raised awareness of the lack of recognition of minority cultures in his report “Differing diversities: Cultural Policy and cultural diversity”.

In the context of Dutch national and local cultural policy cultural diversity refers to the ethnicity of cultural diversity in regards to both artists and audience, amongst others. In 2011, the Code Culturele Diversiteit (Code Cultural Diversity, CDD) was developed by the cultural sector with the support of the Ministry of Education, Culture and Science. In being a code of conduct, the code acts as a framework and provides cultural institutions with guidelines to develop diversity policy in the area of Personnel, Public, Programme and Partners.²⁶ In none of the advisory reports published by the Council for Culture has the concept of cultural diversity been defined. In the advisory report of the Amsterdam Art Council *Verkenning 2019*, the council adopts the definition proposed by the CCD and continues this definition with the incorporation of inclusivity within its context. The council defines inclusivity as the participation and inclusion of as many people as possible. With diversity, the council refers to variety in programme / content, ideas and characteristics. Diversity is the acknowledgement of the existence of difference in particular contexts, and with this definition it leans more towards the definition proposed by scholar Tony Bennett as quoted above. Inclusivity indicates the facilitation of these differences in an open and respectful manner, which results in positive and innovative outcomes. According to this definition, diversity refers to physical manifestation in the cultural sector such as personnel, programme, public and partners, whereas inclusivity refers to the organizational structure and context in which diversity manifests itself. These definitions and the dichotomy that arises from this description are the starting point of the research of this thesis, and act, therefore, as the definitions of cultural diversity and inclusivity.

The coupling of integration and cultural policy - Cultural diversity & Inclusivity in Cultural Policy

When examining the history of Dutch cultural policy, it becomes clear that the concept of diversity becomes more and more important. Following the rapid changes in the demographic and ethno-cultural composition of the Dutch population by mass-migration to Western European countries in the seventies, cultural policy

²⁶ Code Culturele Diversiteit. “The Code – English language version.” Accessed May 31, 2019. <http://codeculturelediversiteit.com/the-code-english-version/>

started to incorporate the pursuit of intercultural dialogue.²⁷ The policy envisioned a more equal support of artists, ensuring to include artists from different ethnic minorities. From the eighties on, the movement to a social culture policy really took a stand when the policy makers started to integrate the involvement of “New Dutch” by no longer just encouraging participation of this new population, but to emphasize the importance of their involvement within the Dutch cultural scene.

The introduction of inclusivity in the national cultural policy is therefore not new; both the concepts of cultural diversity and inclusivity have a long tradition in the cultural policy context, as shown by this timeline:

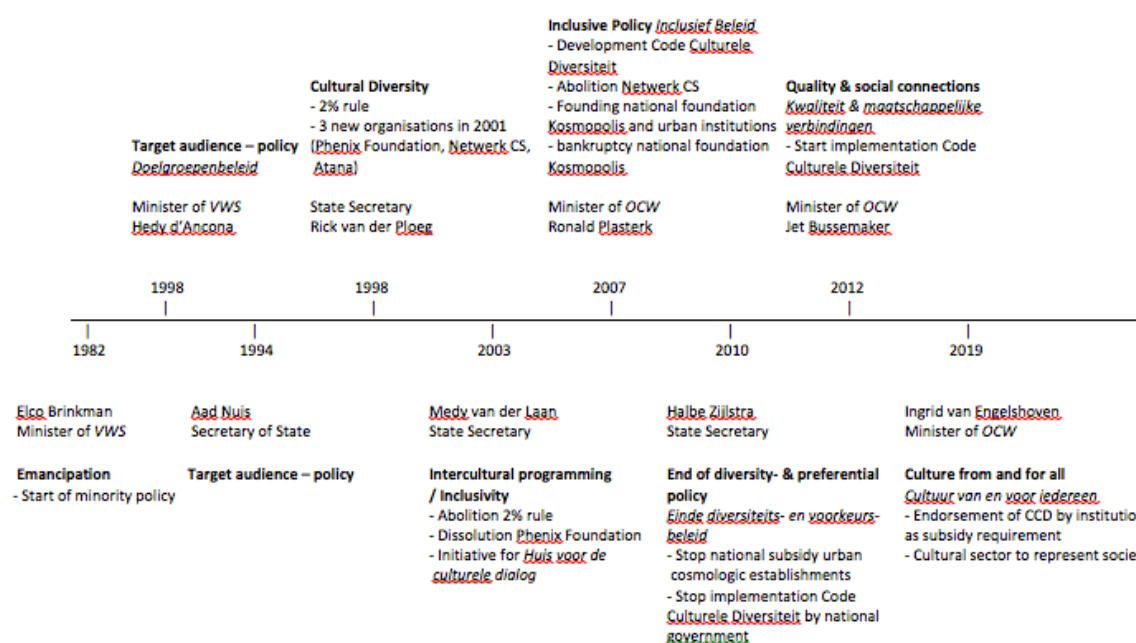

Figure 1: Timeline of the history of Dutch cultural policy in regards to the notions of cultural diversity and inclusivity. Adaptation of a timeline in a publication by the LKCA in 2016.²⁸ In the appendix is a larger picture of this timeline, with a better readability, included.

Immigration policy originally supported the labour migrants in maintaining their own culture and language on the grounds that it would ease their eventual return to their original hometown and culture. In 1979, the realisation that the immigrant communities composed of labour migrants were not temporary started to sink in in both society and politics. Following that realisation, a new policy emerged, the minority policy (Mindernhedenbeleid), in which culture was given a role in the

²⁷ Christine Delhaye, “Immigrants’ Artistic Practices in Amsterdam, 1970-2007: A Political Issue of Inclusion and Exclusion,” *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 34, no. 8 (November 2008): 1302.

²⁸ LKCA. *Zicht op actieve cultuurparticipatie. Thema’s en trends in praktijk en beleid* (2016): 36. Translated to English and the adding of the most recent development of cultural diversity and inclusivity in the *Uitgangspunten Cultuurbeleid 2021-2024* of Minister of Culture Ingrid van Engelshoven.

integration process of immigrants as cultural and artistic expressions of immigrants were incorporated in the policy text and implementation instruments. Rather than focus on the preservation of their own culture and language, programs were initiated to stimulate integration with the preservation of one's own cultural identity. These programs were part of the first minorities policy (*Minderhedenbeleid*) that appeared in 1983. It was assumed that promoting integration while also stimulating unique ethnic identities would facilitate emancipation and integration into Dutch culture. As there was limited accessibility to arts and culture by this target group, new publicly subsidized cultural institutions arose that acted as their own cultural and artistic domain. The establishment of their own cultural and artistic circuit was further stimulated with a special subsidy system that was developed for *allochtone kunstenaars* or foreign artists from Surinamese, Antillean, Turkish, Moroccan and Moluccan ethnicity. These artists were subject to different assessment procedures than their Dutch colleagues, and were all part of this special subsidy system. In order to promote their participation to the Dutch artistic and cultural scene, and to encourage the enhancement of the quality of their work eligibility thresholds were deliberately kept low.

This stance completely turned at the end of the following decade, as the 'target group policy' became increasingly questioned due to its assumed negative effects on integration, as mentioned by Christine Delhaye in her article about immigrant artist practices in Amsterdam. Policy on minorities tilted towards an increasing emphasis on integration and away from the previous emphasis on retention of ethnic identities. As a result, the aforementioned subsidized cultural institutions were abolished in order to reverse this special focus. As a consequence, she argues, "cultural policy diverted from supporting minorities in setting up their own separate cultural circuits, towards encouraging foreign artists to participate in the established field."²⁹ Resultantly, the cultural policy discourse revolved more around the idea of the richness of cultural diversity in the cultural field itself. With the replacement of the central frame of 'minorities' by the notion of 'diversity', the national cultural policy responded to the European plea to embrace the process of coming to terms with minority cultures.

Although several ministers of culture had to some extent addressed cultural diversity, it was really brought to the attention by State Secretary Rick van der Ploeg in 1999 and was received with much controversy. With the announcement of far-reaching policy changes, Van der Ploeg brought the issue to the agenda. Following an observation of the homogeneity of the audiences of cultural institutions in terms of education, income, age and ethnicity, the Minister felt that it was time that the cultural sector focused on serving a wider audience. In emphatically advocating for

²⁹ Delhaye, "Immigrant's," 1306.

an inclusive cultural policy, he implemented tough standards and obligations regarding the cultural diversity standards within the cultural sector. By allocating ten per cent of the national budget for culture, Van der Ploeg aimed to enhance cultural diversity among both the audience and the makers. Other measures included the three per cent rule for cultural institutions (whereby institutions were obliged to spend three per cent of their subsidy on broadening their reach for a more diverse public and programme) and a rethinking of the concept of quality in order to accommodate different cultural traditions and the facilitation of representation of minority groups within advisory boards. These ground breaking measures, that in that time were unheard of, are seemingly reinstated and are currently placed back on the agenda as a prominent part of future cultural policy. His policy and the measures he proposed provoked many and were met with great critique by the sector and fellow politicians, and after discussions in Parliament, many of his intended measures were diminished.

Although diversity remained on the political agenda of his successor, State Secretary Medy van der Laan, the urgency to the matter slowly ebbed. Rather than a implementing a prescriptive policy for fostering diversity, Van der Laan aimed to stimulate co-operation between cultural institutions. In addition to that, she delegated the implementation of diversity to the cultural funds, which were required to organize their own cultural diversity policy.³⁰ At the turn of the millennium, this shift increased after the prominent murders of right-wing politician Pim Fortuijn and film director Theo van Gogh. These two murders caused a turmoil within a multicultural society with a cultural policy that supported intercultural dialogue, alternatively steering cultural policy towards a reappraisal and reaffirmation of the aforementioned Dutch cultural canon. In accordance to the new-nationalism manifestations, a general consensus arose on the reanimation of national consciousness and identity, and immigration policy prioritised integration with the culture of the country of habitation (assimilation).

Diversity in local cultural policy

As Amsterdam has a long history of immigration that predates the postwar period, the local arts and cultural field has as long as can be remembered been confronted with artists and audiences of diverse cultural backgrounds which all contributed in various ways to the local cultural flow. After the foundation of its own arts council, the Amsterdam Art Council, in the early 1960s, increasing participation in the arts was central on the agenda, which echoed the focus of the national council. Measures that were brought in place to stimulate cultural participation, however, were directed to stimulate lower classes as the stimulation of new ethnic groups residing in Amsterdam was not yet an issue. It was not until the beginning of the

³⁰ Delhaye, "Immigrant's," 1307.

eighties that this issue emerged on the local political agenda. In 1981, the City Council earmarked a budget to subsidise the artistic activities of foreign communities. To oversee this measure, the council installed a separate so-called *Commissie Allochtone Groepen* (Commission Immigrant Groups) that would assist the Amsterdam Art Council in matters of non-Western culture.³¹ This commission was composed of a representation of different ethnic groups and experts in the field of non-Western music and art.³² Aside from advising the City Council, the Commission was also tasked with familiarising artists and artistic groups of various ethnic descents with both the national and local subsidy systems and, according to Delhaye, in improving their expertise in order to occupy managerial positions in the cultural sector. The commission lasted until 1988, when it was abolished and absorbed into the different disciplinary commissions. The reason for this abolishment echoed the national attitude towards immigration, as it was believed that merging into the mainstream subsidy system was better for the immigration process of foreign artists. The outcome of the commission did not meet the expectations of the policy-makers, as it turned out to be a sort of alibi for the already existing disciplinary commissions to not engage with projects in non-Western art forms and artistic expressions. The Art Council decided to abolish this special commission, but failed to carry out the explicit condition to distribute the representatives of different ethnic groups to other existing disciplinary commissions. Even today there are very few people of non-Western origin involved in the Arts Council or any other advisory boards in the cultural sector for that matter.

In the following decade, the then Aldermen asked the advice of the Art Council regarding the stimulation of participation of ethnic communities in the Amsterdam Art Scene. The advice following this question emphasizes the importance of cultural education, as for participation in and appreciation for the local arts and cultural institutions requires basic knowledge. With the stimulation of cultural education in school, every child in Amsterdam will gain this basic knowledge and will after time form the next generation of audiences.³³ In the Memorandum 1997-2000, the accent on enlarging and broadening of the audience was still in place. In order to do so, cultural institutions were encouraged to adapt demands of the public in their content. In the evaluation of this memorandum, an increase in audience was shown, but the broadening of their reach was not accomplished. The arts and cultural institutions did not succeed in offering programmes that were geared to the specific target groups. In 1999 the City Council gave British cultural expert Trevor Davies the assignment to investigate the artistic field. During his investigations he noticed the lack of awareness of cultural diversity by the local arts and cultural sector.

³¹ Delhaye, "Immigrant's," 1308.

³² Ibid.

³³ Ibid.

In response to Davies' report, the next Memorandum amplified the importance of cultural diversity. In line with the national cultural policy, the city also participated in the implementation of Van der Ploeg's policy 'Action Plan for the Spread of Culture' in 2001. With this project, the national government earmarked a certain amount that needed to be matched with local funding and was intended for broadening and diversifying the audience of culture. However, after evaluation of the project, the outcome once again did not meet the expectations and the programme was critiqued for its lack of coherence and a clear goal. The second *action programme* carried out in the following four years (2005-2008) was thusly carried out differently. Rather than giving established arts and cultural institutions a sum of money to carry this out, it was given to new and ad hoc projects. In the Memorandum 2009-2012, titled *Amsterdam Creative City*, the main points of the former memorandums were embedded. Therefore, the focus continued to be the enlarging and diversifying of the public, amongst others. In addition to this continuous focus point, the succeeding Memorandum 2013-2016 also incorporated the stimulation of cultural entrepreneurship due to a cut in the budget, as was also part of the national cultural policy of that time. In echoing the national cultural policy, the emphasis on and the need for cultural diversity faded from the local cultural policy. The notion is mentioned in the policy documents (Memorandum 2013-2016 and the current Memorandum 2017-2020), but the responsibility in achieving a cultural diverse sector in both its audience and personnel, laid with the sector itself.

In accordance to a global rise of a renewed emancipation and focus on inequality and disadvantage for people from ethnic descent, both the national government and the City council of Amsterdam is putting the need for inclusivity and cultural diversity back on the agenda. With the changes of the make-up of its local population, the demographics of Amsterdam have dramatically changed. No longer can a majority community be identified, as communities of non-western and western descent account for over half (54.4%) of the total population.³⁴ In response to these facts and figures and the prognoses that the majority of other ethnicities will only grow, the urgency to promote the concept of inclusivity in the local cultural sector is not surprising. Meliani presses on the importance of representation of the make-up of the Amsterdam society, and enforces this urgency to the sector by adding the formulation of an action program to promote both diversity and inclusivity within the institution as an additional subsidy requirement.

³⁴ Gemeente Amsterdam. "Bevoling naar migratieachtergrond en generatie, 1 januari 2019." Accessed June 2, 2019. <https://www.ois.amsterdam.nl/feiten-en-cijfers/amsterdam/?20050>

Legitimacy

With the publication of the report *Culture without Borders* in 1987, the WRR raised awareness of a changing relation between culture and nation and stated that this should be integrated in cultural policy.³⁵ In embedding the multiculturalist ideology in cultural policy, an increased focus on and stimulation of cultural diversity in the policy started to take form. As part of the multiculturalist ideology, the idea that there was not just one shared identity, but that the Dutch cultural identity compassed multiple cultures at the core. The function of arts and culture as binding factors of the Dutch cultural identity was replaced by that of 'catalyst of unarmed confrontations between many different cultural views and values'.³⁶ After a brief intermezzo of promotion of cultural diversity in cultural policy that spanned the previous one and a half decade and could be characterized by a resurgence of nationalism and economic focus, a renewed importance of cultural diversity started with the start of former Minister of Culture, Jet Bussemaker.

As starting point of her cultural policy, she placed emphasis on the conviction that culture belonged to and should be accessible to every member of the Dutch society. As the Dutch society is very diverse, this diversity should be translated into the cultural programmes. In other words: cultural institutions needed to reckon with the diversity of the make-up of the population in the organized programmes. In the cultural policy during her Memorandum, the renewed focus on cultural diversity stemmed from an urgency to expand the audience of arts and culture. By stimulating cultural diversity in the programmes, the personnel and the governance of the institutions, cultural institutions would be able to attract new (and culturally diverse) audiences.³⁷ Her successor, Minister Van Engelshoven is continuing this line of thought: "*Culture belongs to and is for everyone regardless of their home address, their background, their cultural heritage, their economic situation their age, their gender, their (dis)abilities or their education.*"³⁸ And with this broad interpretation, she put inclusive cultural policy back on the agenda. Contemporary inclusivity encompasses cultural diversity, along with ethnicity, gender, age, education, religion, income and sexual orientation.

It comes as no surprise that this focus is echoed in the plans for the future cultural policy of Amsterdam. In Amsterdam' cultural policy, inclusivity is linked to representation. In order to become a contemporary exemplification of local society,

³⁵ Van Meerkerk, *Cultural Policy in the Polder*, 77.

³⁶ Van Meerkerk, *Cultural Policy in the Polder*, 78.

³⁷ Jet Bussemaker, "Minister Bussemaker omarmt Code Culturele Diversiteit," filmed July 20, 2015 at the Ministry of Education, Culture and Sciences, The Hague, video, 00:53-03:41.

<https://www.youtube.com/watch?v=EPuJhlu4oqA>

³⁸ Boekman, *Naar een inclusief cultuurbestel*, no. 115 (2018): 5.

representation of the diversity of contemporary society needs to be present in all of the so-called four p's addressed in the Code Culturele Diversiteit: personnel, programme, public and partners. Only when a cultural organization becomes inclusive, are they able to attract an inclusive audience. After all, the reflection of an inclusive organization is translated in not only the measures that are taken to reach their audiences, it is also reflected in the programme as it represents an inclusive story. But why is this important? Why does the sector need to become more representative of the local society? And with these questions is the underlying legitimization of cultural policy brought to light. In the end, cultural policy and the public subsidies are developed and implemented to stimulate cultural participation. After regarding the following question why cultural participation should be stimulated, it becomes clear that cultural participation is not a goal in itself. The arts and culture that people need to participate in have fulfilled many different roles over time. Thus, what this function of arts and culture is, or better said, why society needs to participate in arts and culture, depends on dominant ideology and, thusly, differs over time: from edification of the masses, to stimulation of local culture, or as a binding factor for a fragmented society.

IV. THE SHIFT

The past decade can be characterized by a renewed activism. Injustice in relation to race, gender and religion has been brought to the foreground of many political debates. New groups of activists call out and raise awareness of growing inequality related to racism, discrimination and in other areas. As a result, a renewed consciousness of the lack of diversity in the contemporary cultural sector has also touched the policy-makers of both the national and local cultural policies in the Netherlands. The re-introduction of concepts such as inclusivity stem from this new tide, and has a direct impact on cultural policy. No longer is the ambition from cultural institutions to diversify enough. Touria Meliani, aldermen of Amsterdam, instead, places emphasis on the need for representation of every inhabitant of Amsterdam and expresses the necessity to enforce this emphasis. In her recent so-called contour letter (contourenbrief), she articulates this seriousness by announcing a new measure in the upcoming Memorandum. The current status quo of the cultural sector is no longer acceptable, and active measures to change the status are mandatory.

In this chapter, the connection with cultural participation will be made in relation to the renewed focus on inclusivity. This chapter will revolve around the questions of why this shift in ideologies is happening. What is the cause of this shift? How will this shift in local cultural policy relate to national cultural policy? What are the intended outcomes of the embedding of inclusivity in the future cultural policy of Amsterdam and how do they wish to achieve these outcomes? How do these outcomes relate to the intended outcomes of cultural policy in previous memorandums of the City? Who are different stakeholders in achieving these outcomes, what are the responsibilities of these stakeholders and how does this translate to reality? And what are the consequences of this shift for the arts and culture sector of the city?

The everlasting status quo

One of the first reports on the attempts in cultural policies to stimulate cultural participation by ethnic minorities dates back from 2009 and is titled 'The elephant in the room: assessment of cultural diversity in the basic infrastructure' by LA Group, an independent consultancy. The report addressed the state of diversity in four key factors of the cultural organizations, which were later copied by the Code Culturele Diversity, namely: programming, personnel, partners and public. Conclusions based on an inquiry into cultural institutions proved the persistent status quo of the state of cultural diversity in the cultural world. While 90% of the inquired cultural

institutions professed the importance of cultural diversity, 80% even considering it to be a fundamental mentality, only 60% of the institutions thought it was relevant to them. Furthermore, 85% of the established cultural institutions were monochrome, i.e. run by middle class, white professionals. The application of diversity policy within the institutions referred to the content production and the public, and therefore, excluding the involvement of people from different cultural background in the organization.³⁹

Research conducted by another independent consultancy in 2018 showed that although there has been an increase in diversity in the personnel and governance in the cultural institutions, the ratio is still not representational of the demographics of the Netherlands and, even more so, of Amsterdam. The majority of inquired institutions endorsed the importance of the stimulation of cultural diversity within the organizational structure (personnel and governance) to better reflect the make-up of society in order to attract a more diverse audience. The lack of the correct representation is, for the majority, the result of a difficult process in finding the right candidates for the openings.⁴⁰ The report by the Rotterdam Council for Arts and Culture published in March 2019 is the most recent research. The conclusion corresponds to the previous research and reports by concluding the persistent lack of representation of the demography of the city in the organization structure of the cultural sector. The lack of cultural diversity within the sector itself stems from an absence of urgency and responsibility for this matter. The sector needs to increase their inward reflection and need to become aware of the existing implicit bias, or the persistence of prejudices that confirm existing stereotypes within the frame of reference of the established cultural sector.⁴¹ These observations regarding the shortage of diversity within the local cultural sector of Rotterdam mirror the findings of the Amsterdam Art Council.⁴²

The general conclusion of these researches is, therefore, that the current cultural sector is by no definition a correct representation of society, and that activities to change this status have thus far yielded little result. The cultural sector is still in both personnel and governance and in its programmes too monochrome. The audience in general is still considered to be elitist, namely well educated, traditional and western, and the sector is considered to be *monocultural* and still very much stuck to

³⁹ LAgrou. *De olifant in de kamer. Staalkaart culturele diversiteit in de basisinfrastructuur* (08-01-2009).

⁴⁰ Ape onderzoek & advies. *Onderzoek diversiteit cultuursector* (21-12-2018).

⁴¹ Rotterdamse raad voor kunst en cultuur. *De stad is meervoud. Oproep tot actie voor een inclusieve cultuursector* (2019): 5.

⁴² Jan Pieter Ekker, "Kunstraad: Cultuur te weinig divers in stad," *Het Parool*, 18-01-2019, <https://www.parool.nl/kunst-media/kunstraad-cultuursector-te-weinig-divers-in-stad~b01fa7fdf/>

the perspective of the western canon.⁴³ Despite several attempts to broaden their reach, the established cultural institutions do not succeed in attracting more diverse visitors. The assumption of the status quo in which the cultural sector is not able to adapt to societal changes, seems therefore appropriate. While many attempts have been made to intervene this status quo, and to enable the cultural sector to adjust to the changing makeup of especially the Amsterdam population, the aforementioned assumption pertains.

As a response to the outcome of these reports, Meliani states that her intention is to incorporate an active stand on this matter for every arts and cultural institutions that wish to apply for funding of the next four-year Memorandum. Every arts and cultural institution that plans on applying for grants is required to include an action programme on how to promote their inclusivity in terms of personnel, programmes, public and partners. Good cultural governance no longer includes outspoken ambitions regarding the subjects of either cultural diversity and / or inclusivity. It instead requires an active approach to become a more inclusive institution in both its organizational structure as well as in audience. This action plan will be taken into account during the first elimination procedure, therefore only institutions with a convincing plan will qualify for the funding. With this enforcement measure, the goal for the cultural sector is to take responsibility and to accept their accountability.

A changing identity

Meliani's opening speech for a yearly event called 'The state of the city' (De staat van de stad) that took place on May 21st 2019, is exemplary for the sociocultural discourse in which the current cultural policy is to be regarded. The theme of this event was the state of the identity of Amsterdam. Or, more importantly, the possible crisis of this identity due to vast changes the city is experiencing. As a result of the mass immigration of the previous decades, the city has become super-diverse. In the current demography of the city there is no longer one dominant group in the make-up of the city, instead the majority is formed by the large composition of minorities. The event revolved around a publication by the municipal department Research, Information and Statistics (Onderzoek, Informatie en Statistiek) of the City of Amsterdam. In this publication they presented their observations regarding the current developments and trends in the city. They observed a paradox in the city: on one hand the city attracts more and more people to live and work within, whilst, on the other hand, the city becomes more and more exclusive whereby housing, amongst others, is reserved for people with existing wealth. The growing segregation between the poor and the wealthy changes the city and results in an identity crisis.

⁴³ Rotterdamse raad voor kunst en cultuur. *De stad is meervoud. Oproep tot actie voor een inclusieve cultuursector* (2019).

Questions such as: “What binds the inhabitant of the city to each other? How do they interact and how does this change the identity of the city?” were at the centre of the event, and, thus, briefly mentioned in Meliani’s speech.

In her speech, Meliani poses the fragmentation of the contemporary society as the real threat to the cultural identity of Amsterdam. The sudden increase in diversity of Amsterdam, that has before functioned as a crucial element to its identity, is slowly causing a disruption in the connecting cultural identity as more and more people are losing their sense of connectedness to other inhabitants of Amsterdam. Whether this fragmentation is the result of the diversity is doubtful, as the individualisation of modern society has long been established. In ‘Sources of the Self’ Charles Taylor describes a shift towards individualisation and inwardness, whereby the society is more orientated towards the self, instead of a focus on collective and hierarchic norms and values. The collective focus on equality in relation to accessibility and treatment, have been replaced by a focus on the acknowledgement (and celebration) of differences.⁴⁴

To overcome this crisis, the social and personal impact of arts and culture is brought to the forefront. Arts and culture stimulate the personal development of the viewers, and helps enable imagination and broadens the horizon by presenting stories that some may have never heard before. In her speech, Meliani also stresses the importance of total and just representation in the arts and cultural sector. By presenting all the stories of every inhabitant, the sector stimulates the opening up of new possibilities and new fantasies. The impact of arts and culture does not end there, as it is also credited for the forming of a new society that is more resilient to the changes, for it unifies the society in bridging the differences. Only by a total representation of all stories will arts and culture be able to address and engage everyone, including people that have thus far not participated. To achieve this impact, Meliani concerns herself with the proposal to invest in cultural places in the centres of neighbourhoods. One of the more concrete measures from this cultural planning approach is the arrangement that with all new construction, a certain number of square meters is destined to facilitate arts and culture. Within these new spaces, often in the periphery of the city and in new neighbourhoods, the content of the programmes needs to be in line with the demography of these neighbourhoods. In other words: it needs to present stories and activities that connect to the communities.

Cultural planning is also addressed as a means to ensure the importance of arts and culture in maintaining the cultural identity of the city. As a result of the rising

⁴⁴ Boekman, *Naar een inclusief cultuurbestel*, no. 115 (2018): 5.

tensions amongst the residents due to the rapid changes in the city, cultural planning revolves around the notion of the importance of reflection of artistic, cultural, ethnic and social differences and its visibility in the public space and cultural programmes. After all, the public space, according to Meliani, manifests the cultural identity of the city. While people might retreat in their own houses, to be surrounded with everything and everyone that supports their beliefs, as soon as they are leaving their houses, they are confronted by other worldviews belong to fellow inhabitants of the city. This function of public space, the manifestations of all its diversity, which enables new encounters, is crucial to the stimulation of cultural citizenship and should be stimulated by arts and culture. By stimulating these casual encounters, coherence amongst inhabitants is encouraged. Hence, the impact of arts and culture in this context relates to the need for dialogue amongst local citizens in order to strengthen the cultural unity amongst all inhabitant of Amsterdam. In order to overcome the crisis of identity, the city assigns the arts and cultural sector with the strengthening of the cultural identity of the city and, thusly, the sense of belonging to the collective.

The promotion of accessibility to arts and culture is one of the main targets of the next Memorandum, an equal dispersion of arts and culture over all the city parts is one of the more concrete actions to create an inclusive arts and cultural sector. Not only will this dispersion bridge possible gaps to arts and culture for some inhabitants, it will also help in stimulating new encounters between people who live in different parts of the city as they will have new reasons to visit new neighbourhoods. By facilitating space for arts and culture in the vicinity of every inhabitant, following Meliani's argumentation, any remaining constraints for the accessibility will vanish. These new spaces will be the centre of this new direction towards inclusivity in the arts and culture. The arts and cultural projects and programmes that will be organized in these new spaces revolve around community engagement and representation of all stories. These are the spaces where "the content takes form from the awareness that arts and culture are the shapers and bearers of cultural identity".⁴⁵⁴⁶

⁴⁵ Translation by author, original quotation: "Dit worden plekken waar verhalen samen komen in de vorm van producties en projecten waar actief gezocht wordt naar nieuwe verhalen van alle Amsterdammers. Waar geprogrammeerd wordt vanuit het besef dat kunst en cultuur dragers zijn voor het vormen van identiteit."

⁴⁶ Meliani, Touria. "Staat van de stad xx?" Filmed May 2019 at Internationaal Theater Amsterdam, Amsterdam. Video, 02:17-13:44. <https://dezwijger.nl/magazine/terugblik-op-de-staat-van-de-stad-2019>

Cultural citizenship

In the last four decades, at least, cultural diversity and even inclusivity have been coined to promote cultural participation of citizens. The instrumentality of arts and culture pose questions upon the underlying values of arts and culture. What is the impact of arts and culture and how is that impact supported by cultural policy? And to what extent has cultural diversity played a role in this discourse? Considering the socio-cultural context of cultural policy, arts and culture have been assigned with the promotion of social values, or to enhance cultural citizenship. When the cultural identity of a city is in crisis due to a rapid growing population with a differentiated set of cultural identities, a renewed focus on the concept of cultural citizenship arises.

In securing the local cultural identity through arts and culture, the sector is tasked to bridge differences in society via an inclusive approach. How does this sense of belonging to a collective identity relate to a contemporary society that is characterized by individualism and the desire to recognize differences? In the so-called coalition accord of the current College of Mayor and Alderpersons, the concern of insuring the principle of equality in the society of Amsterdam is one of the foundations on which cultural policy, amongst others, is based. Furthermore, the plurality of the cultural identity of the city, as a result of the diversity, needs to be represented in the arts and cultural sector of the city. Only when all stories are being represented and given a stage, equality of the arts and culture are secured, for they really belong to every inhabitant. It is this equality that the future cultural policy is wishing to achieve by using inclusivity as its frame. This future cultural policy strives to reinstall equality, stating that every inhabitant of Amsterdam has the right to participate in arts and culture in the city.

When cultural participation becomes the leading motive for cultural policy, whereby arts and culture are deployed to stimulate socio-cultural norms and values, cultural policy carries the function of enhancing citizenship. Scholar Zapata-Barrero describes culture as a channel for diversity inclusion, and cultural policy as a tool to enhance citizenship.⁴⁷ In following Meliani's emphasis on the importance of public space, in creating cultural exchange and interactions among citizens, it becomes clear that the local public sphere frames the cultural citizenship. With this focus on the public space and the active inclusion of stories of the entire population in the cultural content, programmes refers to a focus on ensuring participatory channels for cultural production. Cultural citizens are thus seen as cultural producers, as the content of arts and culture need to represent their stories. Culture within the

⁴⁷ Ricard Zapata-Barrero, "Diversity and cultural policy: cultural citizenship as a tool for inclusion," *International Journal of Cultural Policy* 22, no. 4 (2016): 534. <https://doi.org/10.1080/10286632.2015.1015533>.

context of cultural citizenship, according to Zapata-Barrero can become a way of increasing participation of immigrants and interactions with the whole society.⁴⁸ In this context, inclusion refers to the promotion of immigrant's participation in cultural practices, whereby these activities promote citizenship. Therefore, participation is linked to the enhancement of citizenship and the promotion of inclusion.

A different kind of cultural participation

The underlying legitimization of the current cultural policy, both locally and nationally, is based on the conception of a crisis of cultural identity. In the conducted interviews, the interviewees endorse the attribution of arts in culture with societal functions. Arts and culture have the ability to stimulate social cohesion by connecting different groups that would otherwise not have been connected, and are therefore seen as a medium through which social cohesion occurs. So why is inclusivity in the cultural field such an important feature? Why is it necessary to increase awareness of its lack in the current system and why is it stimulated? The advisory report of the national Council for Culture relates the focus of inclusivity to a large extent to the wish to stimulate cultural participation. The underlying motivation for the diversifying attempts in the cultural organizational structure in Amsterdam exemplifies this relation between inclusivity and cultural participation. When the organization in both its personnel and the governance is more representational of contemporary society, chances are that the content of the programmes will broaden, which will lead to a widening of audience. In presenting multiple perspectives in their programmes, the institutions are more likely to attract a broader audience as they feel more represented and addressed to. In framing inclusivity in relation to the conviction that arts and culture belong to everyone and that therefore everyone needs to be able to access and participate in cultural programmes, the link between inclusivity and cultural participation becomes eminent.

In using inclusivity in the context of cultural policy, it is assumed that previous cultural policy resulted in exclusion. Thereby it is reasoned that people who did not participate in the arts and cultural sector, were excluded rather than actively choosing not to participate. Exclusivity functions as a barrier to cultural participation and acts as the base for measures to overcome these barriers. These barriers, following the concept of inclusivity, entail the lack representation, attraction and proper addressing. More over, when regarding inclusivity in terms of the promotion of cultural participation, the local cultural policy follows a much broader trend that can be described as the 'Participatory Agenda'. This term refers to a shift in cultural policies, both in local, regional and national levels, towards the audience, or users, and their active involvement. The contemporary use of cultural participation fits

⁴⁸ Zapata-Barrero, "Diversity," 546.

within this wider discourse of social inclusion and cohesion that is related to the role of culture in connecting people and creating and rebuilding communities, societies and nations. Non-participation might result in exclusion from society, as mentioned by Virolainen. "As such, these groups' 'non-participation' [...] would act as evidence of their exclusion and thus to facilitate their participation is considered synonymous with facilitating their inclusion."⁴⁹

Is the understanding of cultural participation as used in the cultural policy discourse not out-dated? After all, due to the advent of digital culture and the changes in the consumption of media culture, the perceptions of cultural participation have changed according to Virolainen.⁵⁰ Instead, cultural policy is still interpreted as the attendance of arts and cultural events as a member of the audience, which signifies active citizenship and participation in society. This traditional notion, Virolainen states, is not in line with the more modern approach to cultural participation.⁵¹ This issue is also addressed by Anna Elffers in the Boekman publication dedicated to inclusivity. Elffers view on the need for an update on the notion of cultural participation corresponds to Virolainen's statement regarding out-dated understanding of cultural participation within the cultural policy realm. Not only has cultural participation due to the aforementioned developments drastically changed, the concept of art in policy documents is still very much interwoven with the quality perceptions from the western discourse. Elffers proposes a change in perspective regarding the research on cultural participation. The research should give the actual participants the freedom to determine what arts and culture actually is and how to participate.⁵² This change of perspective will help stimulate inclusivity, as it will expand the notion of arts and culture.

Intervention?

A successful implementation of inclusivity in the cultural policy is measured along the lines of audience reach, the personnel, the programme and the partners. Questions that serve as guidelines in the monitoring process address the status of representation of the plurality. In order to achieve positive results, ergo become a representational sector, a reflexive attitude is necessary. But it goes further than that. For there will not be any more financial means available to help this transition, the sector is expected to make choices that might be harmful to the establishment. Since there is no money to expand the organizations in terms of personnel and content, the existing visions need to be altered. In other words: they are forced to

⁴⁹ Jutta Virolainen, "Participatory turn in cultural policy? An analysis of the concept of cultural participation in Finnish cultural policy," *The Nordic Journal of Cultural Policy* 19, no. 1 (2016): 70.

⁵⁰ Virolainen, "Participatory," 59.

⁵¹ Virolainen, "Participatory," 62.

⁵² Boekman, *Naar een inclusief cultuurbestel*, no. 115 (2018): 55.

make space for different content, which might mean that exiting programmes need to give way. As Meliani states: “They need to make space at the table”.⁵³

⁵³ Meliani, Touria. “Staat van de stad xx?” Filmed May 2019 at Internationaal Theater Amsterdam, Amsterdam. Video, 02:17-13:44. <https://dezwijger.nl/magazine/terugblik-op-de-staat-van-de-stad-2019>

V. CONCLUSION

To conclude this thesis, the questions that serve as the base are: What are the underlying meanings of this shift and what is this change in ideology that has given agency to inclusivity rather than cultural diversity? What meaning and functions does the City of Amsterdam give to this concept, and how does this relate with the national discourse? And how does the usage and the means available to inclusivity relate to status of accessibility to and participation in arts and culture for underrepresented groups in Amsterdam? In other words, and to come back to the research question of this thesis: *“How will the shift of cultural diversity to inclusivity be translated into the future cultural policy of the City of Amsterdam?”*

So how can inclusivity in the context of cultural policy be understood? When the renewed focus on inclusivity is to be considered in line with recent political developments towards a renewed sense of nationalism, inclusivity can be considered as a contradiction of cultural diversity. It is argued that this resurgence is often linked to a new focus on the politics of national or collective identity in policy making. Policy making, after all, is an instrument to implement political ideologies within societies. With the introduction of the “Canon of the Netherlands” in 2007, the many years with a predominantly multiculturalist perspective were forsaken. This canon is comprised of historical and cultural events that have made The Netherlands for what it is today. The emphasis on the importance of this collection of a “shared” history, or the collection of memorable cultural and historical events, resonates strongly in the current coalition accord. In its very existence, cultural policy needs to reflect this shared history as it “anchors to ensure national identity in this age that is formed by globalization and insecurities”.⁵⁴

When examining the changes in legitimacy, content and value of arts and culture in recent cultural policies, the return to the promotion of either the national or local cultural identity becomes apparent. In the early 00’s, the role of arts and culture in the integration process that was introduced in the 90’s, gained even more momentum. After the turn of the century, the promotion of integration became the primary concern of the cultural sector. With this shift, arts and culture became yet again the prime medium for the promotion of national identity.⁵⁵ When both the structure of the system, as well as the content and underlying values of the local

⁵⁴ Boekmanstichting, “Cultuur in het regeerakkoord,” accessed June 4, 2019. <https://www.boekman.nl/actualiteit/cultuurnieuws/cultuur-het-regeerakkoord/>

⁵⁵ Van Schaik, “Spaces of culture,” 33.

cultural policy are in line with the national cultural policy, what cultural identity does the policy promote and for whom? This question highlights the tension between the national and the local cultural policy, when the underlying motivations are no longer shared. The Amsterdam population and demographic statistics are by no definition in line with this same population and demographic statistics on the national level. The multiculturalist identity of Amsterdam is embedded in its history, and is especially prominent in its recent demographics. With Amsterdam's population representing 177 different nationalities, it is considered to be one of the most culturally diverse cities in the world. However, when recent statistics show that one dominant nationality no longer exists, what cultural identity does its cultural policy aim to promote?

As has been pointed out in the event 'The state of the city', in the previous chapter, the cultural identity of Amsterdam is in crisis. The inequities resulting from gender, 'race', sexuality, class, disability, age or religion and their intersections are causing a splintering of the local society. The celebration of diversity as a crucial part of the overarching cultural identity is in danger, for the difficulties of diversity dominate the opportunities. Arts and culture hold a large role in rebuilding the community of the collective, as mentioned by aldermen Meliani in her opening speech for the event. Arts and culture are regarded as an important medium through which social cohesion occurs. In stimulating the inclusivity of, and thus the accessibility to arts and culture, cultural policy is once again centring on the increase of cultural participation. Arts and culture, therefore, act as agents in the politics of belonging, as they play a part in the construction of belonging to a collective. In order to achieve this sense of belonging, Meliani stresses the importance of total and just representation. For only by a total representation of all stories will arts and culture be able to address and engage everyone, including people that have thus far not participated.

Following this rhetoric, it becomes apparent that in Amsterdam' cultural policy, inclusivity is linked to representation. In order to best represent local society, its contemporary diversity must be present in each of the so-called four p's addressed in the Code Culturele Diversiteit: personnel, programme, public and partners. Only when a cultural organization becomes inclusive, is it able to attract an inclusive audience. After all, the reflection of an inclusive organization is not only seen in the measures taken to reach their audiences, but is also reflected in the programme as it represents an inclusive story. However, this attributed impact to arts and culture that people need to participate in, is not a new phenomena, as it has fulfilled many different roles over time. Thus, what this function of arts and culture is, or, why society needs to participate in arts and culture, depends on dominant ideology and,

thusly, differs over time: from edification of the masses, to stimulation of local culture, or as a binding factor for a fragmented society.

In using inclusivity in the context of cultural policy, it is assumed that previous cultural policies resulted in exclusion. Thereby it is reasoned that people who did not participate in the arts and cultural sector, were excluded rather than actively choosing not to participate. Exclusivity functions as a barrier to cultural participation and acts as the base for measures to overcome these barriers. These barriers, following the concept of inclusivity, entail the lack representation, attraction and proper addressing. More over, when regarding inclusivity in terms of the promotion of cultural participation, the local cultural policy follows a much broader trend that can be described as the 'Participatory Agenda'. This term refers to a shift in cultural policies, both in local, regional and national levels, towards the audience, or users, and their active involvement. The contemporary use of cultural participation fits within this wider discourse of social inclusion and cohesion that is related to the role of culture in connecting people and creating and rebuilding communities, societies and nations. Non-participation might result in exclusion from society, as mentioned by Virolainen. "As such, these groups' 'non-participation' [...] would act as evidence of their exclusion and thus to facilitate their participation is considered synonymous with facilitating their inclusion."⁵⁶

Is the understanding of cultural participation as used in the cultural policy discourse not out-dated? After all, due to the advent of digital culture and the changes in the consumption of media culture, the perceptions of cultural participation have changed according to Virolainen.⁵⁷ Instead, cultural policy is still interpreted as the attendance of arts and cultural events as a member of the audience, which signifies active citizenship and participation in society. This traditional notion, Virolainen states, is not in line with the more modern approach to cultural participation.⁵⁸ This issue is also addressed by Anna Elffers in the Boekman publication dedicated to inclusivity. Elffers view on the need for an update on the notion of cultural participation corresponds to Virolainen's statement regarding out-dated understanding of cultural participation within the cultural policy realm. Not only has cultural participation due to the aforementioned developments drastically changed, the concept of art in policy documents is still very much interwoven with the quality perceptions from the western discourse. Elffers proposes a change in perspective regarding the research on cultural participation. The research should give the actual participants the freedom to determine what arts and culture actually is and how to

⁵⁶ Jutta Virolainen, "Participatory turn in cultural policy? An analysis of the concept of cultural participation in Finnish cultural policy," *The Nordic Journal of Cultural Policy* 19, no. 1 (2016): 70.

⁵⁷ Virolainen, "Participatory," 59.

⁵⁸ Virolainen, "Participatory," 62.

participate.⁵⁹ This change of perspective will help stimulate inclusivity, as it will expand the notion of arts and culture.

In addition to the question regarding the culture that people need to participate in, the notion of what this artistic content and how established arts and cultural institutions refer to this notion is equally as important. If cultural participation refers solely to the established arts and cultural world, cultural policy will not be able to stimulate this notion. For the content and quality assessment of these art forms are still very much rooted in the Western canon. Therefore, the aesthetic hierarchy excludes new genres and inspirations, and prohibits the final turn to becoming an inclusive sector. When artist from a migration background are not taken seriously in terms of quality by the established arts and cultural sector, and the sector is not open to their perspectives and ideas, the sector becomes inaccessible. With this conclusion, we can return to the central question: *“How will the shift of cultural diversity to inclusivity be translated into the future cultural policy of the City of Amsterdam?”* The answer is twofold, and depends on how far the city wants to go with the concept inclusivity. Only when inclusivity includes expanding the notion of cultural participation and enforcing a wider quality perspective, will inclusivity have a positive impact on the accessibility of and participation to the arts and by culture by those who are underrepresented in the existing research on cultural participation.

⁵⁹ Boekman, *Naar een inclusief cultuurbestel*, no. 115 (2018): 55.

BIBLIOGRAPHY

ARTICLES

JOURNAL

Aylett, Holly. "An international instrument for international cultural policy. The challenge of UNESCO's Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions 2005." *International Journal of Cultural studies* 13, no. 4 (2010): 355-373. DOI: 10.1177/1367877910369975.

Delhay, Christine. "Immigrant's Artistic Practices in Amsterdam, 1970-2007: A Political Issue of Inclusion and Exclusion." *Journal of Ethnic and Migration Studies* 34, no. 8 (November 2008): 1301-1321. DOI: 10.1080/13691830802364874.

Delhay, Christine, Victor van de Ven. "Commitment to cultural pluralism. Diversity practices in two Amsterdam venues: Paradiso and De Meervaart," *Identities: Global Studies in Culture and Power* 21, no. 1 (2014): 75-91.

Gray, Clive. "Democratic cultural policy: democratic forms and policy consequences." *International Journal of Cultural Policy* 18, no. 5 (November 2012): 505-518. DOI: 10.1080/10286632.2012.718911.

Hennigsen, Erik, Lars Hakonsen, and Knut Loyland. "From institutions to events – structural change in Norwegian local cultural policy." *International Journal of Cultural Policy* 23, no. 3 (2017): 352-371. DOI: 10.1080/10286632.2015.1056174.

Khan, Rimi. "Going 'mainstream': evaluating the instrumentalisation of multicultural arts." *International Journal of Cultural Policy* 16, no. 2 (May 2010): 184-199. DOI: 10.1080/10286630902971561.

Mangset, Per. "The end of cultural policy?" *International Journal of Cultural Policy*, (July 2018). DOI: 10.1080/10286632.2018.1500560.

Nijman, Jan. "Cultural Globalization and the identity of place: the reconstruction of Amsterdam." *Ecumene* 6, no. 2 (1996): 146-164.

Sassatelli, Monica. "Imagined Europe: The Shaping of a European Cultural Identity Through EU Cultural Policy." *European Journal of Social Theory*, no. 5 (2002): 435-451. DOI: 10.1177/136843102760513848.

Stevenson, David, Gitte Balling, and Nanna Kann-Rasmussen. "Cultural participation in Europe: shared problem or shared problematisation?" *International Journal of Cultural Policy* 21, no. 1 (2017): 89-106. DOI: 10.1080/10286632.2015.1043290.

Virolainen, Jutta. "Participatory turn in cultural policy? An analysis of the concept of cultural participation in Finnish cultural policy." *The Nordic Journal of Cultural Policy* 19, no. 1 (2016): 59-77.

Vuyk, Kees. "The arts as an instrument? Notes on the controversy surrounding the value of art." *International Journal of Cultural Policy* 16, no. 2 (May 2010): 173-183. DOI: 10.1080/10286630903029641.

Zapata-Barrero, Ricard. "Diversity and cultural policy: cultural citizenship as a tool for inclusion." *International Journal of Cultural Policy* 22, no. 4 (2016): 505-518. <https://doi.org/10.1080/10286632.2015.1015533>.

NEWSPAPERS

Ekker, Jan Pieter. "Kunstraad: Cultuur te weinig divers in stad." *Het Parool*, 18-01-2019. <https://www.parool.nl/kunst-media/kunstraad-cultuursector-te-weinig-divers-in-stad~b01fa7fdf/>

Jaeger, Toef. "Cultuurbeleid in Amsterdam moet 'diverser'." *NRC Handelsblad*, 20-05-2019. <https://www.nrc.nl/nieuws/2019/05/20/kunstenplan-cultuurbeleid-in-amsterdam-moet-diverser-a3960808>

DISSERTATIONS

Bos, E. "Beleid voor cultuur en immigranten: rijksbeleid en uitvoeringspraktijk 1980-2004." Phd diss. University of Amsterdam, 2011.

Minnaert, Toine. "Verbinden en verbeelden. De rol van nationale identiteit in het internationaal cultuurbeleid." Phd Diss., Utrecht University, 2016.

Schaik, Marjo van. "Spaces of culture." Phd diss., Tilburg University, 2018.

Zuckerwise, Gail Meryl. "Conceptualizing Culture in Discourse of Policy and Reform in Amsterdam." Phd diss., University College London, 2016.

DOCUMENTS

Amsterdamse Kunstraad. *Verkenning 2019*.

Ape onderzoek & advies. *Onderzoek diversiteit cultuursector (21-12-2018)*.

Boekman, *Naar een inclusief cultuurbestel*, no. 115 (2018).

Gemeente Amsterdam DMO, *Contouren Kunstenplan 2021-2024 (14-05-2019)*.

Gemeente Amsterdam DMO, *Voor de stad en de kunst. Hoofdpijnen kunst en cultuur 2013-2016 (02-12-2011)*.

Gemeente Amsterdam DMO. *Kunstenplan 2017-2020*.

Gemeente Amsterdam (Onderzoek, Informatie en Statistiek). *Culturele diversiteit in de Amsterdamse cultuursector*. (August 2009).

LAgrou. *De olifant in de kamer. Staalkaart culturele diversiteit in de basisinfrastructuur* (08-01-2009).

LKCA. *Zicht op actieve cultuurparticipatie. Thema's en trends in praktijk en beleid* (2016).

Ministerie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. *Cultuur beweegt. De betekenis van cultuur in een veranderende samenleving. Brief met de visie van minister Bussemaker op cultuur*. (10-06-2013).

Raad voor Cultuur. *Cultuur dichtbij, dicht bij cultuur. Advies Cultuurbestel 2021-2024* (2019).

Raad voor Cultuur. *The Cultural Survey. Developments and trend in the cultural life in the Netherlands*. (2014).

Rotterdamse raad voor kunst en cultuur. *De stad is meervoud. Oproep tot actie voor een inclusieve cultuursector* (2019).

Schrijvers, Erik, Anne-Greet Keizer, and Gofried Engbersen. *Revaluing Culture*. The Hague: The Netherlands Scientific Council for Government Policy, 2015.

UNESCO. *Re \ Shaping Cultural Policies. Advancing creativity for development* (2018).

BOOKS

Bell, David, and Kate Oakley. *Cultural Policy*. London and New York: Routledge, 2015.

Bennett, Tony. *Differing Diversities. Transversal study on the theme of cultural policy and cultural diversity*. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2001.

Boekman, Emanuel. *Overheid en kunst in Nederland*. 3rd edition. Amsterdam: Van Gennep, 1989

Davoudi, S., and W. Zonneveld. "Amsterdam: A multicultural capital of culture". In *Cities, Cultural Policy and Governance*, edited by Helmut K. Anheider and Yudhishtir Raj Isar, 292-307. London: SAGE, 2012.

Duelund, Peter. "The Impact of the New Nationalism and Identity Politics on Cultural Policy-Making in Europe and Beyond." In *Challenging Identities: European Horizons*, edited by Peter Madsen, 213-20. New York: Routledge, 2017.

Maanen, Hans van. *How to Study Art Worlds. On the Societal Functioning of Aesthetic Values*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2009.

Meerkerk, Edwin van and Quirijn Lennert van den Hoogen, ed. *Cultural Policy in the Polder. 25 Years Dutch Cultural Policy Act*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2018.

Vestheim, Geir. "The Autonomy of Culture and the Arts – from the Early Bourgeois Era to Late Modern "Runaway World." In *What about Cultural Policy? Interdisciplinary Perspectives on Culture and Politics*, edited by Miikka Pyykkönen, Niina Simanainen, and Sakarias Sokka, 31-54. Helsinki: Minerva Kustannus Oy, 2009.

Wekker, Gloria. *White Innocence: paradoxes of colonialism and race*. Durham: Duke University Press, 2016.

INTERNET

Boekmanstichting. "Cultuur in het regeerakkoord." Accessed June 4, 2019. <https://www.boekman.nl/actualiteit/cultuurnieuws/cultuur-het-regeerakkoord/>

Bussemaker, Jet. "Minister Bussemaker omarmt Code Culturele Diversiteit." Filmed July 20, 2015 at the Ministry of Education, Culture and Sciences, The Hague, Video, 00:53-03:41. <https://www.youtube.com/watch?v=EPuJhlu4oqA>

Code Culturele Diversiteit. "The Code – English language version." Accessed May 31, 2019. <http://codeculturelediversiteit.com/the-code-english-version/>

Gemeente Amsterdam. "Amsterdam kiest voor representative in een inclusieve cultuurstad in het nieuwe kunstenplan." Accessed June 14, 2019. <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/college/wethouder/touriameliani/persberichten/amsterdam-kiest/>

Gemeente Amsterdam. "5 miljoen extra voor kunst en cultuur." Accessed June 14, 2019. <https://www.amsterdam.nl/nieuws/nieuws/kunstenplan/>

Gemeente Amsterdam. "Bevoling naar migratieachtergrond en generatie, 1 januari 2019." Accessed June 2, 2019. <https://www.ois.amsterdam.nl/feiten-en-cijfers/amsterdam/?20050>

Meliani, Touria. "Staat van de stad xx?" Filmed May 2019 at Internationaal Theater Amsterdam, Amsterdam. Video, 02:17-13:44. <https://dezwijger.nl/magazine/terugblik-op-de-staat-van-de-stad-2019>

Raad voor Cultuur. "Summary: 'Culture closer to home.'" Accessed May 30, 2019. <https://www.cultuur.nl/english/summary-culture-closer-to-home/item3948>

APPENDICES

A. INTERVIEW MARTINE BRINKHUIS

Transcript Interview Martine Brinkhuis / policy advisor Arts and Culture for the City of Amsterdam.

Amsterdam, May 13, 2019.

SJ: Met het rapport Cultuur dichtbij, dicht bij Cultuur van de RvC lijkt het alsof de omslag van culturele diversiteit naar inclusiviteit een feit is. Wat is daarvan te merken in Amsterdam?

MB: Kajsja Ollongren, voormalig wethouder van Kunst en Cultuur, was van mening dat culturele diversiteit de verantwoordelijkheid van de sector zelf was. Dat maakte dus ook dat er niet iets specifiek in het beleid, in de hoofdlijnen K&C voor deze periode 2017-2020, opgenomen werd. Inmiddels hebben we een nieuwe wethouder en een nieuw college, dat zie je al aan het coalitieakkoord, waarin ook dat soort termen instaan als inclusieve samenleving. De huidige wethouder snapt deze keuze (de verantwoordelijkheid ligt bij de sector zelf gezien deze over hun toekomstige publiek na moeten denken), maar het gaat haar veel te langzaam. Hierdoor wil ze het expliciet benoemen, niet als diversiteit maar als inclusie, want het gaat ook over veel meer dan etnische diversiteit. Het gaat over mensen met beperking, het gaat over mannen en vrouwen, jongeren en ouderen, over allemaal groepen in de stad die toegang moeten krijgen tot kunst en cultuur. Ze noemt vaak begrippen als rechtvaardigheid en gelijke kansen, die ook terugkomen in het coalitie akkoord, en die hier dus op zich ook goed bijpassen. En inderdaad in de verkenning van de kunstraad is het ook heel expliciet gemaakt. Het maakt in definities een onderscheid tussen diversiteit en inclusie, al vind ik dit onderscheid een beetje ingewikkeld.

1. Verhouding nationaal / lokaal kunst- & cultuurbeleid

SJ: Ik ook, en dat was trouwens ook een van mijn vragen. In de verkenning wordt een definitie geformuleerd die nog heel vaag is. Ze hebben aangegeven een aparte verkenning te wijden aan deze twee begrippen die binnenkort wordt uitgebracht. Op het gebied van nationaal beleid heeft de Raad voor Cultuur een advies uitgebracht waarin culturele diversiteit wordt vervangen door inclusiviteit en benoemd als hetgene wat nu het allerbelangrijkste is. In dit rapport wordt echter geen definitie van het begrip gegeven.

MB: Het is ook een beetje een mode-begrip, zo van we gaan weer op zoek naar een nieuwe term. Bij diversiteit werd in het begin namelijk ook heel breed nagedacht. Het was niet alleen met diversiteit qua etnische diversiteit, maar ook diversiteit op het gebied van man en vrouw, jong en oud, alles. Op een gegeven moment merk je dat zo'n begrip te smal geladen wordt. Nou wat doen ze dan, dan gaan ze gewoon weer een nieuw begrip bedenken. Dus nu is het inclusie. Daar zal ongetwijfeld weer hetzelfde mee gebeuren en je moet dus blijven hameren op dat het ook gaat over fysieke toegankelijkheid van instellingen, over het feit dat je voor ouderen specifieke

programma's nodig hebt en dat je jongeren op een andere manier moet benaderen. Dat zijn typisch een beleidsspeerpunten of thema's, die moet je blijven benoemen. De kunstraad heeft voor mijn gevoel een beetje geknutseld met de definities van beide begrippen waardoor ze het een beetje moeilijk maken. Ik weet niet of dat in de praktijk zo gaat werken. Wat ik wel interessant vind is dat je bij inclusie altijd meer uit gaat van het geheel. Dus je redeneert vanuit het geheel, namelijk het geheel van iedereen, in dit geval alle Amsterdammers, die je toegang geeft tot kunst en cultuur. Bij diversiteit wordt er heel vaak gedacht in wat we gewend zijn, wat de norm is, en je hebt ook andere groepen. Alsof er een soort van tegenstelling is en er andere groepen zijn die nu toegang moeten krijgen. Terwijl het natuurlijk in eerste instantie gaat over dat überhaupt iedereen toegang moet hebben. Je gaat niet meteen zo'n soort tegenstelling neerzetten, dat zie je wel ook in de stukken die geschreven zijn vanuit het begrip inclusie en inclusiviteit, dat het een ander begin heeft. En wat heel interessant is, en dat gaan we binnenkort ook beschrijven in ons beleid van Amsterdam, is dat inmiddels een meerderheid bestaat uit groepen (minderheidsgroepen of hoe je het ook wilt noemen), dus dat is een soort van waaier van allerlei mensen met andere achtergronden en andere opvattingen.

SJ: Dat maakt Amsterdam natuurlijk ook heel interessant omdat je nationale beleid en Amsterdams beleid, het lokale beleid. Uit onderzoek blijkt dat er altijd een bepaalde samenhang geldt tussen het nationaal en lokaal beleid, een grote aansluiting. Gezien Amsterdam toch een grote positie inneemt op het gebied van het nationale beleid en de nationale culturele infrastructuur, zal het nieuwe beleid (indien het advies wordt opgevolgd) flinke gevolgen hebben voor deze instellingen. Hoe gaat de stad Amsterdam daar mee om? Zijn er spanningen in aansluiting van het beleid? Ook omdat de demografie op landelijk niveau natuurlijk niet overeenkomt met de demografie van Amsterdam.

MB: Nou, de discussie gaat altijd over spreiding. Dus gaat al het rijksgeld straks naar Amsterdam, ja of nee. Dat is altijd een eeuwig terugkerende discussie, terwijl wij vaak laten zien dat heel veel voorstellingen juist ook in de rest van het land worden vertoond. Bijvoorbeeld theatervoorstellingen die hier gemaakt worden omdat hier nu eenmaal veel creativiteit zit, en dus veel makers zitten, die voorstellingen worden ook heel veel in het land gespeeld. Sterker nog, nog meer in het land dan in Amsterdam. Over andere thema's is er gewoon veel afstemmingen tussen Amsterdam en het rijk. Want je streeft uiteindelijk met elkaar, en met geld vanuit het rijk maar ook vanuit het nationaal fonds en de gemeenten, de versterking van de culturele infrastructuur na. Dus je hebt elkaar wel nodig. Natuurlijk heeft Amsterdam eigen beleid en eigen thema's en speerpunten, maar het heeft niet zo veel zin om echt lijnrecht tegen het rijksbeleid in te gaan. Bijvoorbeeld het focuspunt van spreiding zal ook in ons beleid aan de orde komen. Ook hier zal worden gekeken naar spreiding, waarbij de kunstraad heeft aangegeven meer A-bis instellingen te willen verdelen over de stad. En dat geldt landelijk natuurlijk ook. Dus als je veel aandacht gaat vragen voor regioprofielen, dan krijg je natuurlijk ook de vervolgvraag van wat betekent dat dan voor de landelijke BIS. Betekent dat dan dat voor al die regio's straks BIS instellingen zitten. Is dat wat je wil? Wil je inderdaad zo'n landelijke spreiding van BIS instellingen? Of zijn de criteria zodanig dat je gewoon kijkt naar de

instellingen die een essentiële functie vervullen zoals we dat in Amsterdam definiëren, en kijk je dan niet zozeer naar de vestigingsplaats. Ik ben heel benieuwd.

2. Waarde van kunst en cultuur

SJ: Want als we dan weer teruggaan naar Amsterdam, wat is dan de waarde van kunst en cultuur voor Amsterdam?

MB: het zit natuurlijk heel erg in de leefbaarheid van de stad: het laten kennis maken van mensen met kunst en cultuur zodat ze zich kunnen ontwikkelen, op een andere manier naar de wereld / de stad kunnen kijken omdat de kunstenaars vaak net wat ander perspectief voorschotelen. Ook komen ze in aanraking en in contact met andere mensen, en functioneert het dus ook als een manier om kennis te maken, niet alleen met mensen maar ook met andere culturen, andere zienswijzen. Het is heel erg breed. De waarde van kunst en cultuur is echt giga voor Amsterdam. En zelfs economisch natuurlijk: je ziet het aan het aantal toeristen. Dat heeft nu ook een negatief effect, maar er komen heel veel toeristen naar Amsterdam vanwege cultuur. Dat is wat ze aangeven als je hen de vragen aanreikt, en niet dat ze vervolgens al die musea platlopen, dat is het nog niet eens. Maar het idee dat het een soort open, creatieve prettige leefbare stad is door de cultuur, ja dat is enorm waardevol. Dus voor de stad zelf, maar ook voor de individuen.

SJ: En wat is dan de verantwoordelijkheid van de gemeente voor het Amsterdamse kunst en cultuur?

MB: Dat gaat over de breedte van het aanbod. Je kan ook zeggen we laten alles aan de markt over, dan zijn er nog steeds bioscopen en zijn er vast nog theaters zijn. Dus dan heb je ook nog kunst en cultuur, maar dat is dan een bepaald soort aanbod. Je ziet dat heel duidelijk in de filmwereld. Alle titels die wat kwetsbaarder zijn, waar je niet van te voren weet welk publiek erop afkomt, zullen dan niet meer gedraaid worden. Je mist dan een deel van het aanbod. Wat je dan kan doen met kwetsbaar aanbod, of risicovol aanbod, is het steunen vanuit de overheid. En daarmee krijg je die breedte en heterogeniteit van kunst en cultuur, en zorg je er bovendien voor dat kaartjes betaalbaar blijven voor heel veel mensen. Dat zie je bijvoorbeeld bij musicals, die zijn ook best populair, maar die kaartjes zijn best duur. Dat is een tak van sport die helemaal commercieel is. Terwijl als de toneelgroep Amsterdam geen subsidie meer krijgt, dan ben ik benieuwd wat de kaartjes zouden kosten.

SJ: Dus de legitimiteit van het kunstenplan hangt samen met de breedheid van het aanbod, dus een divers aanbod dat dan ook ten goede kan komen aan alle Amsterdammers ongeacht financiële situatie?

MB: Ja, terwijl we voorheen helemaal niet aan doelgroepenbeleid deden, zijn we dat nu juist veel meer aan het doen.

SJ: Waarom?

MB: Daar kan je Marja [van Nieuwkerk, beleidsadviseur Kunst en Cultuur, gemeente Amsterdam] naar vragen. Omdat je merkt dat bepaalde groepen toch geen toegang hebben. Marja is vanuit cultuureducatie bezig met een speciale regeling voor buitenschoolse cultuureducatie voor minimagezinnen. Dat zijn we echt aan het aanjagen door te zorgen dat er voldoende aanbod is en dat de kinderen dan ook

echt allemaal mee kunnen doen. Niet zozeer vanuit aparte klasjes voor kinderen uit armoedegezinnen, maar juist in de hele breedte. Hiervoor worden dan extra middelen vrijgemaakt zodat je een beetje een boost kan geven. We merken ook dat het heel goed werkt, dat is heel fijn.

SJ: Maar waarom zijn jullie destijds begonnen met een doelgroepenbeleid?

MB: Dat hebben we hiervoor eigenlijk nooit erg gedaan. Dat is eigenlijk pas iets van de laatste drie/twee jaar, omdat je merkt dat er kwetsbare groepen zijn die gewoon niet aan bod komen. Je hebt al steeds meer tweedeling in de maatschappij, en als je merkt dat daardoor de tweedeling groter wordt, dan kan je heel erg vasthouden aan 'we doen alles voor iedereen en we doen geen doelgroepen beleid', maar je kan ook denken 'we gaan die groepen juist wel iets meer helpen om ervoor te zorgen dat die wel echt mee kunnen doen'. En het is ook gewoon de tijd. Neem ouderenbeleid: dat was ook heel lang niet nodig, omdat die groep veel kleiner was en op andere manieren wel in contact kwam met de samenleving. Maar de groep ouderen is nu zo groot en er zijn veel ouderen die sociaal geïsoleerd zijn. Sinds dat ook een beetje bekend is geworden, is er ook veel meer aanleiding om daar specifiek beleid op te maken.

SJ: Dus ook deels door demografische veranderingen?

MB: Dat speelt ook mee.

3. Transitie culturele diversiteit —> inclusiviteit

SJ: Terug naar diversiteit. Je gaf het net ook al aan dat die begrippen diversiteit en inclusiviteit heel vaag en omvangrijk waren, maar heeft Amsterdam wel al hapklare definitie daarvan liggen of?

MB: Nee, maar ik vraag me af of dat ook nodig is. Als je zegt we willen een inclusieve stad als het gaat om kunst en cultuur, dan zeg je gewoon we willen dus een aanbod voor iedereen. En daar moet je dan natuurlijk ook goed naar kijken, maar ik denk niet dat wij in ons beleid nou echt enorm strakke definities gaan geven. We gaan daarentegen wel zeggen hoe we dat begrip gaan laden. En we gaan daarnaast ook kijken naar wat er nu speelt in de stad, dus we gaan binnenkort weer een cultuurmonitor doen (groot onderzoek door OIS, een soort participatieonderzoek). Hiervoor gaan we heel veel Amsterdammers ondervragen om te kijken wat Amsterdammers nou doen als het gaat om kunst en cultuur. Waar gaan ze naar toe (instellingen) en wat doen ze zelf aan kunst en cultuur (actief)? Zo zien we of bepaalde groepen achter blijven, of zich niet herkennen in het aanbod, of vinden dat er in hun buurt te weinig aanbod is. Dus dat soort dingen gaan we allemaal onderzoeken.

SJ: Als we weer terug gaan naar transitie van culturele diversiteit naar inclusiviteit, wat zou deze transitie betekenen voor de stad?

MB: Ik weet niet of dat heel veel betekent. Ik denk dat er gewoon veel meer dingen die we toch al deden, of nu doen, onder gaan brengen bij dit begrip. We zijn nu ook bezig met nachtcultuur. Kan je ook van zeggen dat het een bepaalde groep van Amsterdam die nachts leven en actief zijn, die kan je ook nog schalen onder inclusie. Dus ook die mensen daar wil je ook iets voor doen.

SJ: De transitie heeft zoals je al eerder aangaf dus te maken met een nieuw college en een nieuwe wethouder die er een nieuwe visie op loslaat, maar wat wil Amsterdam bereiken met het begrip inclusiviteit in plaats van culturele diversiteit? Wat zijn de beoogde consequenties?

Mb: De stad wil vooral dat iedereen mee kan doen. Dus dat je de voorwaarden creëert die ervoor zorgen dat iedereen de mogelijkheid heeft om mee te doen. Dus ook op het gebied van kunst en cultuur.

SJ: En als je naar de uitvoering van het beleid kijkt. Hoe zal het eruit gaan zien in de praktijk als instellingen nu met inclusiviteit gaan werken?

MB: We verwachten dat ze dus op een breder pallet kunnen vertellen hoe ze gaan programmeren en hoe ze nieuwe groepen bereiken, of hoe ze hun gebouw aanpassen zodat mensen met een beperking erin kunnen. Of hoe ze actiever voor ouderen aan de slag gaan, of juist voor kinderen. In die zin breder, breder dus dan die diversiteit die, zoals ik zei, vaak alleen maar als etnisch wordt ingekleurd.

SJ: Wat is er voor nodig om dit te laten slagen denk je? Om echt te zorgen dat er een inclusieve sector ontstaat op het gebied van de 4 p's?

MB: Er moet heel veel gaan gebeuren. En tegelijkertijd: we kennen natuurlijk allemaal de code en die gaat inderdaad over die p's waarbij het voor de ene instelling veel minder werk zal zijn dan voor een andere instelling. In die zin hebben bij ons de A-bis instelling veel meer verantwoordelijkheid op dat vlak. Die moeten eigenlijk het goede voorbeeld geven, dat doen ze niet allemaal, maar je kan ook nog stellen: niet voor alle instellingen is dat even belangrijk. Maar als je toekomstgericht bent en je weet dat de samenstelling van de Amsterdamse bevolking sterk en snel aan het veranderen is, dan moet je er gewoon iets mee. Dus wij gaan ook echt wel aan de instellingen meer eisen stellen als het gaat om de fysieke toekomst en de plannen voor de komende vier jaar. Waar we voorheen wel meenamen of ze dat opschreven, dus ook wel mee beoordelen, gaan we nu denk ik aan de andere kant zitten. Mijn inschatting nu is dus dat de AFK en de kunstraad eerder plannen zullen afschieten die niet laten zien dat ze er een visie op hebben en niet laten zien hoe ze de komende jaren er met echt gerichte acties iets de komende jaren aan gaan veranderen.

SJ: Dus dat het niet alleen maar wordt genoemd maar dat de plannen ook getuigen van een zekere daadkrachtigheid op het gebied van..

MB: Ja, dus echt een actieplan. Laat maar zien wat je de komende vier jaar gaat doen. Waar we nu onder andere discussie over voeren met een aantal instellingen is bijvoorbeeld de herbenoemen van leden van de raad van toezicht en besturen. Het is tot nu gangbaar om iemand die al vier jaar bestuurslid is geweest weer her te benoemen. Terwijl als je als bestuur vindt dat je meer divers moet worden, dan kan je afwijken van deze herbenoemingen, want anders verliezen we weer vier jaar de mogelijkheid om een beetje nieuw bloed in ons bestuur te krijgen. Als je daar met instellingen over praat dan snappen ze het ook wel heel goed, maar voor ze het ook daadwerkelijk gaan doen ben je wel echt veel verder. Dus blijkbaar is die stap heel groot. En hetzelfde geldt natuurlijk ook voor het personeel. Dat is ook ingewikkelder. Mensen die vast in dienst zijn die ga je ook niet ontslaan, dus instellingen moeten

ook zelf bedenken in welk tempo ze kunnen veranderen en hoe ze dat willen aanpakken. We hebben ook veel discussie met instellingen die aangeven geen mensen met andere achtergronden te vinden. Die zijn er natuurlijk wel degelijk maar je moet kennelijk op een andere manier zoeken. Je moet blijkbaar niet uitgaan van je huidige netwerken maar je moet nieuwe netwerken aanboren. Dat kost natuurlijk allemaal best wel veel tijd, maar je wil het wel. Zeker ook omdat deze wethouder vindt dat het allemaal veel te langzaam gaat en verwacht van instellingen hier echt een heel duidelijke visie op te hebben en inderdaad echt acties te beloven.

SJ: En als je aan het einde van het toekomstige kunstenplan, dus dan hebben we het over 2024, al instrumenten in gang zet om de effecten van het kunstenplan in beeld te krijgen, hoe meten jullie dan hoe het ervoor staat op het gebied van inclusiviteit?
MB: Die is best ingewikkeld, omdat je niet aan instellingen mag vragen hoe het zit met het personeelsbestand als het gaat over diversiteit op allerlei vlakken. Dus als instellingen zelf die informatie geven dan is het prima, maar je mag ze niet verplichten om het te geven. Dat maakt het dus wel ingewikkeld. Waar we nu over nadenken is om bij kunstenplan instellingen zelf een soort nulmeting te laten doen en daar dan op te acteren. Niet dat ze dat dan in allerlei getallen moeten uitsplitsen, maar dat ze in hun actieplan wel duidelijk maken waar ze de opgaven voor zichzelf zien. Dus op welke onderwerpen ze welke acties gaan verrichten en wat ze er aan het einde van het kunstenplan mee hebben bereikt. En dat kan gaan over percentages. Maar daar moeten we echt nog even goed naar gaan kijken, want dat betekent dat we in het najaar bij de hoofdlijnen dit allemaal duidelijk moeten hebben. Dus dan moeten we echt aan de instellingen kunnen zeggen: dit is wat we van jullie verwachten, dit is wat jullie moeten opschrijven en uitwerken en dat gaat over dit soort dingen. Want je wil wel het effect kunnen meten. De cultuurmonitor die we nu doen gaat over participatie. Daarin vragen we ook aan de mensen of ze zich herkennen in het aanbod etc. De laatste keer dat we dat deden was in 2011 en toen bleek dat echt een grote groep zich helemaal niet herkende in het aanbod van de sector. We hopen dat het inmiddels iets is verbeterd. Je hoopt natuurlijk dat als je een kunstenplan inzet met zo'n duidelijk doel, dat ook kan zien dat de meeste Amsterdammers zich beter kunnen vinden in het aanbod. Juist van de groepen die dat nu niet zien, hoop je dat zij aangeven meer aanbod te zien die hen aantrekt. Dus op die manier kan je het natuurlijk wel meten.

B. INTERVIEW CORYNNE OUDE AVENHUIS

Transcript Interview Corynne Oude Avenhuis / policy advisor Arts and Culture for the City of Amsterdam.

Amsterdam, May 13, 2019.

1. Waarde van kunst en cultuur

SJ: Wat is de waarde van cultuur voor Amsterdam?

COA: Ik vind het een moeilijke vraag om te beantwoorden zonder daar mijn persoonlijke beleidsopvatting weer te geven. Voor Amsterdam is het enerzijds iets economisch: veel bezoekers komen naar Amsterdam voor kunst en cultuur, dus het is in dat opzicht iets waarmee we geld ophalen en waardoor we op de kaart staan. Maar daarbij is het voor Amsterdam en voor Amsterdammers zelf ook van belang. Voor mij is kunst en cultuur een spiegel voor de maatschappij en kunnen er dingen aan worden gekaart die in andere gesprekken/momenten heel erg moeilijk zijn om aan te kaarten. Daar ligt voor mij duidelijk de link met het thema inclusie / diversiteit. Iedereen vindt het immers fijn schoonheid te ervaren en naar iets moois te kijken. Ik vind ook dat iedereen daar recht op heeft. Kunst en cultuur doet ook dienst als expressiemiddel. Je kan je ermee uitdrukken, je kan je ermee identificeren of zelfs tegen afzetten. Het is dus heel veel omvattend. Kunst en cultuur is naast ervan kunnen genieten, ook belangrijk vanwege de mogelijkheid tot reflectie, identificatie, verwondering, bewustwording en begrip van andere perspectieven.

SJ: Welke rol speelt kunst en cultuur voor Amsterdam?

COA: Een grote rol. Als hoofdstad zitten hier ontzettend veel. [Verwijzing naar de exercitie in 2018 in het kader van voorbereidend onderzoek voor het Regioprofiel van de Metropoolregio Amsterdam]. Kunst en cultuur is een van de **identiteitsdraadjes** van Amsterdam. Niet alleen is het aanbod erg groot, ook zorgt het volgens mij voor een grote aantrekkingskracht van de stad en dat mensen zich er thuis voelen. Door het aanbod worden mensen gespiegeld, hebben ze veel keuzemogelijkheden en kunnen ze heel veel expressievrijheid ervaren. Kunst en cultuur betekent dus heel veel voor Amsterdam, haar inwoners en bezoekers. Het economisch aspect speelt hier ook een rol bij. Evenals sociale cohesie, waarbij kunst en cultuur als een verbindend component kan dienen. Voor Amsterdam kan kunst en cultuur ook een rol spelen bij het bij elkaar brengen van haar inwoners, waarbij het als een brug kan dienen tussen verschillende groepen.

SJ: En wat is dan de verantwoordelijkheid van Amsterdam voor kunst en cultuur?

COA: Volgens mij is de verantwoordelijkheid van Amsterdam is om te zorgen dat het kan bestaan. Dus dat betekent dat je er geld/middelen voor vrij moet maken. De invulling hiervan hangt vervolgens af van de keuzes die je maakt in je beleid en de trends en ontwikkelingen die er op dat moment zijn. De huidige taak van de overheid is het faciliteren van een heel breed palet aan kunst en cultuur is. Dus

investeren in en een podium bieden voor kunst en cultuur. Daarnaast heeft de gemeente een belangrijke taak om kunst en cultuur aan verschillende domeinen te verbinden. Dus door kunst en cultuur op een dusdanige manier te profileren, dat je er om de meerwaarde van kunst en cultuur heen kan, die misschien niet iedereen ziet of ervaart. Om mensen kennis te laten maken met kunst en cultuur om op die manier de meerwaarde te zien. Om talenontwikkeling de mogelijkheid te geven om zich te ontwikkelen. Om mensen handvatten te geven om als ze dat niet goed kunnen, zich te uiten of uitdrukking te geven aan hun gedachten. Maar ook door een verbinding te maken met zorg, onderwijs (cultuureducatie). Ik denk dat gemeente Amsterdam veel verantwoordelijkheid heeft. Maar nogmaals, hier zit ook mij persoonlijke beleidsopvatting in verweven.

SJ: Wat is de legitimering van Amsterdam voor het bestaan van een kunstenbeleid?

COA: Buiten het feit dat deze er gewoon al is? De legitimering is dat mensen, het college in dit geval, het van belang vinden voor de stad en er meerwaarde in zien. Ik zou niet zo goed durven zeggen dat ik als ambtenaar de legitimatie geef. De raad en ook het college vinden het dusdanig belangrijk dat het gelegitimeerd wordt. En in de legitimatie zit wel een heel verschil natuurlijk, als je kijkt naar het huidige kunstenplan en het kunstenplan waar we naartoe gaan.

SJ: Want waar gaan we dan naartoe met het aanstaande kunstenplan?

COA: In het aanstaande kunstenplan zal de transitie van culturele diversiteit naar inclusie, waar je het over hebt, worden gemaakt. En daarmee wordt eigenlijk bedoeld de huidige invulling van diversiteit (de link met culturele diversiteit) niet meer volstaat. Want als je het over inclusie hebt, of inclusiviteit, dan heb je het over veel meer dan dat. Dan heb je het over natuurlijk over mensen met een andere achtergrond, maar je hebt het ook over mensen met een beperking, mensen met een grote en een kleine portemonnee en mensen van verschillende geloofsovertuigingen. Maar ook de LHBTI valt ook onder inclusie, en dat is een stap die nu wel heel erg gezet wordt en die dus in het volgende kunstenplan heel goed voelbaar zal zijn, naar verwachting.

COA: Ik ben trouwens wel benieuwd waarom je de vraag stelt over de legitimering. Ik vind het een lastige vraag.

SJ: Het gaat er voornamelijk over dat je in de legitimeringsvraagstuk deels al de waarde van kunst en cultuur eruit kan halen. Dus hoe legitimeert een stad dat het een kunstenplan heeft en daarmee automatisch financiële middelen beschikbaar stelt, niet alleen in subsidievorming voor de sector zelf maar ook dat er mankracht beschikbaar wordt gesteld om de documenten op te stellen. En in die legitimering, van waarom doe je het, wordt de achterliggende waarde van cultuur duidelijk. Nu zal het vermoedelijk een combinatie zijn van intrinsieke en extrinsieke waarde, maar ik was benieuwd welke argumenten daarin werden aangehaald. Deels ook omdat het wellicht samenhangt met een eventuele verschuiving naar inclusiviteit, het vergroten van de cultuurparticipatie en de verhouding van kunst en cultuur ten opzichte van diens plek in de samenleving.

COA: De legitimatie komt natuurlijk ook heel erg vanuit het feit dat er een grote bulk aan kunst en cultuur aanwezig is en dat het ook een van de componenten is van het DNA van Amsterdam. Ik denk dus eigenlijk dat het niet uitmaakt welk college je hebt, en dat kunst en cultuur altijd een legitieme pijler zal zijn. Het is een economisch

product geworden, maar ook iets waar iedereen op een bepaalde mate van kan genieten. Er is volgens mij geen politieke partij die niet op de een of andere manier kunst en cultuur legitimeert, of we het nou eens zijn met hun manier van invulling van kunst en cultuur of niet. De vraag is aan ieder college en welke invulling zij hieraan geven, en hoe ze het voor zichzelf legitimeren. Daarin zitten we nu wel erg in een omschakelijking, waarbij cultuurparticipatie belangrijker zal worden. Maar het gaat ook wel verder dan dat. Het gaat ook om alle verhalen die er nu zijn, en die een plek/podium moeten krijgen. Bij een stad als Amsterdam is het heel moeilijk om op geen enkele manier beleid te voeren / legitimeren over kunst en cultuur. Het is echt verbonden met de stad en met de identiteit van de stad en met hoe ze zich naar buiten toe profileert. Tegelijkertijd denk ik ook dat een wisseling van de focus in het politieke debat ook kan zorgen dat wat ik nu zeg, ergens ook niet meer waar is. Want als ik het heb over het huidige aanbod aan kunst en cultuur in Amsterdam en dat het in het DNA verwezen zit, dan heb ik het ook over een bepaalde gevestigde orde en iets wat er altijd al was en wat we in stand willen houden. En ergens moet ik dan ook zeggen, als je echt een andere inslag wil doen en een ander kunstenplan wil maken of een transitie door wil voeren, dan weet je natuurlijk niet of je de gevestigde orde in stand zou moeten houden. Maar dat is een politieke keuze, en dat zou eventueel een gevolg kunnen zijn van de verandering van focus van een nieuw college.

2. Verhouding nationaal / lokaal kunst- & cultuurbeleid

SJ: Wat vindt je van het recent gepubliceerde advies van de RvC?

COA: Het is een heel groot dossier. En wat je ziet is dat zij ook niet er aan ontkomen om inderdaad over dit thema te spreken (inclusie). Je ziet eigenlijk dat het ook een kwestie is dat het (inclusie) niet meer iets aparts is maar dat het door de gehele sector, door alle lagen, verwezen zou moeten zijn. Dat vind ik goed. De minister heeft er natuurlijk om gevraagd en ik vind het terecht dat zij constateren dat het leeft en dat het heel erg samenhangt met andere dingen. Dat er bijvoorbeeld aandacht gegeven moet worden aan het slavernij verleden, dat je misschien andere podia moet bieden en dat het ook heel erg een link heeft met de ketens, dus dat het ook bij cultuureducatie, talentontwikkeling hoort. Dat vind ik allemaal heel logisch. Het blijft een advies en het is een heel veelomvattend advies waarin ze er voor kiezen om voor een bepaalde mate ook niet de diepte in gaan. Hiervan weten we wel dat het dus heel erg gewild wordt maar ook heel erg moeilijk is. Er zijn veel mensen die een beetje geagiteerd ervan raken van waarom gaan we niet gewoon iets doen en waarom is het zo moeilijk en waarom blijven mensen een soort van in cirkeltjes praten. Ik vind dat de RvC daar niet echt heel erg hard op geacteerd. Ik heb hier begrip voor maar tegelijkertijd opereren ze als een adviesorgaan, en hoop je dus dat ze je handvaten bieden om verder te gaan. Zij hebben immers veel meer tijd om echt die diepte in te duiken en met de sectoren in gesprek te gaan.

SJ: Wat betekent dit advies voor het lokale kunstbeleid?

COA: Nou het advies zelf betekent in die zin niet zo heel veel. Wat voor ons belangrijk is, is hoe de minister ermee omgaat. We hebben het natuurlijk goed gelezen en we hebben er zelf ook een reactie op geformuleerd en we nemen het natuurlijk wel mee. Maar wat voor ons voornamelijk telt is wat de minister hier

uiteindelijk van gaat overnemen of over gaat zeggen. Hierbij is voor Amsterdam de positie als hoofdstad van belang en het feit dat er relatief veel nationale instellingen in de stad zijn gevestigd die allemaal een nationaal karakter hebben. Het advies is dus zeker heel belangrijk, maar dat neemt niet weg dat we natuurlijk een eigen focus kunnen hebben en implementeren. Voor de instellingen is het echter wel van belang om je wel te verhouden tot de reactie van de minister op dit advies en dat is iets wat we zeker doen.

SJ: Hoe verhoudt Amsterdam zich ten opzichte van het nationale beleid? In Amsterdam heb je natuurlijk veel topinstellingen die zich en verhouden tot Amsterdam maar daarnaast zich ook moeten verhouden tot het ministerie. Wat betekent dat voor Amsterdam?

COA: Dat betekent dat wij heel nauw contact hebben met het ministerie als het gaat over werkgeverschap en over subsidies. Er is nu ook sprake over dat we de lasten gaan verlichten van verantwoord. Je helpt dat niet als je als ministerie iets totaal anders gaat vragen dan de gemeenten. Je moet daarin wel met elkaar overleg over hebben zodat je dat kan afstemmen. Maar het gaat ook over hoe je uitvoering geeft over de fair practice code, en hoe je dat op landelijk niveau kan afstemmen. Ik kan me trouwens ook voorstellen dat iedereen in Nederland die met kunst en cultuur bezig is in kleine overheden, zich op een of andere manier verhoudt tot het ministerie. Waar het om gaat is dat het ministerie inderdaad heel Nederland moet bedienen en dat Amsterdam hele specifieke opgaves heeft. Dus op sommige vlakken zal Amsterdam verder gaan. Als je kijkt naar inclusie dan heeft Amsterdam ook een andere opgave dan bijvoorbeeld Emmen, gezien de bevolkingssamenstelling van heel anders is en dus vraagt om een andere focus, aandacht. Dit [bevolkingssamenstelling] vraagt dat wij, denk ik, verder gaan dan het ministerie, omdat wij ook veel meer inzoomen. Het ministerie is natuurlijk overkoepelend en dan pas ga je inzoomen. Hoe dichter je op een stad zit, hoe meer ingezoomd je kan zijn. Dus je kan veel meer vragen op inclusie en diversiteit omdat je weet dat het voor Amsterdam belangrijk is. Dus waar OCW dan aangeeft het een belangrijk thema te vinden en hier x mee te doen als instellingen subsidie aanvragen, dan kunnen wij zeggen okee x vinden wij goed, maar wij gaan ook verder. Wij gaan ook yz,a,b,c doen.

SJ: Dus het biedt een soort basis waarop Amsterdam zich verder kan oriënteren?

COA: Ja, het is in ieder geval iets waartoe je je verhoudt, of je er nou afstand van neemt of niet. Ik denk niet dat dat voor Amsterdam heel erg in lijn ligt om te doen. Je moet natuurlijk ook naar je budgeten kijken, en je bent ook afhankelijk van de politieke kleur. Maar ik denk dat Amsterdam, als hoofdstad, ook belangrijk is voor OCW. Het overleg tussen Amsterdam en OCW moet dan ook heel nauw gaan. Als wij helemaal niets zouden doen zoals zij het doen, met hun beleid, dan hebben zij ook ergens een probleem.

3. Transitie culturele diversiteit naar inclusiviteit

SJ: Wat mij heel erg opviel was dat in het adviesstuk van de RvC dat een ze een aanzienlijk deel van hun advies hebben gewijd aan inclusiviteit, maar geen definitie

hebben gegeven. Hoe zou jij, als ambtenaar die zich op dit veld begeeft, de begrippen inclusiviteit en culturele diversiteit definiëren?

COA: We hanteren op dit moment geen definitie omdat in het huidige kunstenplan dit geen hoofdthema is. Bij de ontwikkeling van de hoofdlijnen/ uitgangspunten van het toekomstige kunstenplan, is de wethouder van plan inclusie als hoofdlijn aan te houden. In het huidige beleidsplan hebben we nog niet duidelijk genoeg omschreven wat echt diversiteit is. Volgens mij zagen we het meer als een palet van verschillende genres, of eigenlijk als een pluriform aanbod. Hoe het geladen wordt in het huidige kunstenplan is dat diversiteit eigenlijk een beetje achterwege gelaten wordt, en dat het meer over culturele diversiteit gaat, en daarmee dus etnische diversiteit. Ik denk dat dit aan van de redenen is waarom het van belang is om over te gaan op inclusie/ inclusiviteit. Maar inclusie/ inclusiviteit hebben we in dat opzicht nog niet geladen, maar wat het waarschijnlijk gaat worden ligt eigenlijk wel in lijn met hoe de AKR het ziet. Araf [Ahmadali, beleidsadviseur Kunst en Cultuur gemeente Amsterdam] omschreef het laatst als volgt. Diversiteit is dat je uitgenodigd wordt op het feestje, en inclusiviteit is dat je de DJ mag zijn, dat je ook invloed mag hebben. En dat is wel het verschil waarvoor de wethouder ook heel erg voor staat. Iedereen moet mee kunnen doen en iedereen moet waarde kunnen brengen. Inclusie gaat dan ook echt veel verder dan aan tafel uitgenodigd worden. Dat gaat ook over dat je echt een plek aan tafel hebt waarmee je mag meepraten. Het gaat dus ook echt veel verder dan diversiteit, het kan ook over man/ vrouw gaan, bij wijze van spreken. Maar ook over mensen met een handicap, of met welke beperking dan ook. Maar we hebben er nog geen definitie aan gegeven. Overigens vind ik dat de AKR niet heel consistent is erin, ze gebruiken het nog wel door elkaar, al hoort dit misschien wel bij de verandering die we nu doormaken.

SJ: Begrijp ik het dus goed dat bij culturele diversiteit verschillen centraal staan en bij inclusiviteit meer staat voor een homogene samenleving, waarbij juist inclusie en samenhang van belang is?

COA: Ik weet niet of het homogeen is, omdat het juist ook van belang is om de verschillende verhalen en geluiden te horen. Het moet niet zo zijn dat iedereen het met elkaar eens gaat zijn, als dat is wat je bedoelt met homogeen. Diversiteit moet eigenlijk een gegeven worden, dat noemen we inclusie. Op een gegeven moment moet het zo'n vanzelfsprekendheid worden, dat er meerdere mensen in besturen / raden van toezicht zitten, dat er al een divers programma is en dat we het eigenlijk niet meer zo hebben over de opgave diversiteit of inclusie, maar dat het een gegeven is. Dat iedereen tot dezelfde club behoort met al zijn verschillen, en dat huidige bubbel is doorbroken. Bijvoorbeeld: dit is groene thee en is het liefst samen met groene thee, en dan heb je hier de rooibos, en daar de zwarte thee, witte thee etc. En als je rooibos thee bij groene thee zet, dan is rooibos altijd degene die rooibos moet verdedigen en wordt altijd gezien als rooibos thee. Hierdoor denkt de groene thee dat zij hier niet zoveel aandacht aan hoeven te besteden, want rooibos is er. Op het moment dat je twee rooibossen hebt, maar ook zwarte thee en witte thee, en die zitten allemaal aan tafel, dan voelt rooibos zich niet genoodzaakt vanuit rooibos te praten, maar kan het vanuit zijn talent praten, of vanuit zijn intrinsieke motivatie, of in welke hoedanigheid hij/zij ook aan tafel zit. Dan krijg je dat er een gesprek gaande is over iets heel anders, dan over rooibos/groene/witte/zwarte thee.

Dat is denk ik het verschil wat inclusie moet vatten, wat ik nu niet heel goed in worden kan vatten, maar wat dit voorbeeld duidelijk maakt.

SJ: Inclusiviteit streeft diversiteit dus voorbij? Waarbij diversiteit dus al een gegeven is en niet nog een doel wat bereikt moet worden?

COA: Klopt. En is het een vanzelfsprekendheid dat we verschillende perspectieven tonen, het is een vanzelfsprekendheid dat ons personeel divers is en het publiek uit heel veel verschillende samenstellingen bestaat. Dit hoeft niet per se te betekenen dat alles een eenheidsworst is geworden, of dat iedereen voor alles moet zijn. Maar iedereen moet toegang krijgen tot iets van kunst en cultuur. En het is ook niet dat ik opeens alles leuk moet gaan vinden. Als ik niet van opera houd, hoef ik echt niet in een keer naar de opera toe. Maar als ik wel potentieel van opera houd, maar ik woon in een omgeving waarin ik niet geconfronteerd door opera, of niet uitgedaagd wordt of me niet aangesproken voel, of me niet herken in wat opera is, dat is een probleem.

SJ: Dus deze transitie betekent eigenlijk dat door inclusiviteit te gaan gebruiken, wellicht instellingen zelf ook worden geconfronteerd met een noodzaak van diversiteit. Dat het niet langer iets is waarnaar gestreefd moet worden, maar wat gewoon al gedaan moet zijn.

COA: Ja, het moet nu ook worden afgedwongen. Dat is wel hoe de wethouder er nu heel erg in staat. Het is niet meer genoeg met een belang en voornemens.

SJ: Maar dat afdwingen: hoe ziet ze dat voor ogen? Wordt het bijvoorbeeld ook aan financiële consequenties verbonden, of ?

COA: Financiële consequenties is een vrij hard middel, vooral als je verband legt met goed werkgeverschap (wat er voor mij ook heel erg mee samenhangt). Want de kans dat je er dan nog uitkomt, als je ook nog gekort wordt, is niet heel groot. Maar zoals in de uitgangspuntenbrief staat, is dat er een instapstoets komt waarin je laat zien wat je gaat doen. Daar wordt je vervolgens heel hard op gemonitord. Het zal voor niemand een verrassing zijn dat dit een grote ambitie is van de wethouder en dat ze er echt streng op gaat zijn.

SJ: Maakt Amsterdam dus nu de verandering van culturele diversiteit naar inclusiviteit door, omdat de huidige wethouder zich hard maakt voor inclusiviteit en daar ook ontzettend veel belang aan hecht?

COA: Niet alleen. Natuurlijk helpt het mee, maar het leeft natuurlijk ook heel erg. Als je de krant openslaat dan gaat het heel erg over inclusiviteit of diversiteit, welk label ze er dan ook opplakken. Het is veel zichtbaarder geworden. Het is echt nu een trend en je hebt ook heel veel groeperingen die zich nu laten horen. Politiek is natuurlijk ook gewoon een product van zijn tijd, en het kan natuurlijk niet zo zijn dat ons kunstbeleid niet aansluit bij wat er nu leeft of wat er nu speelt in de sector en de stad. En dat is wat ik ook bedoelde met dat je op landelijk niveau een ander gesprek hebt dan in de stad. Je verhoudt je tot wat de stad nodig heeft, of je probeert je te verhouden tot wat de stad nodig heeft. En natuurlijk, politiek hangt daarmee samen, maar dat komt ook voort uit dat wat er in de stad beweegt en wat zich roert. Dus in dat opzicht is het misschien ook helemaal niet gek dat we een wethouder hebben die daaraan hecht. Zij is nu degene die dit verder moet gaan brengen, en die er nu hele doelstellingen voor heeft opgesteld. En inderdaad ze vindt het absoluut een

speerpunt. Maar het hangt niet helemaal los van wat er gebeurt in Amsterdam en eigenlijk in de wereld.

SJ: En wat zijn daar de boogde consequenties van, los van het feit dat door inclusiviteit te gaan gebruiken, diversiteit een standaard gaat worden. Wat wil Amsterdam hier verder mee bereiken?

COA: Het gaat erom wie ervan geniet of wie er aan mee kan doen, en dat is natuurlijk de Amsterdammer. En elke Amsterdammer ziet er heel anders uit. Je doet het voor Amsterdam, dat heel Amsterdam van kunst en cultuur kan leren en genieten, dat haar talenten kunnen excelleren. Dat ze zich herkennen in kunst, dat ze reflectie kunnen toepassen op kunst, dat ze zichzelf maar ook andere vragen kunnen stellen. Dat ze geconfronteerd worden met gedachten van anderen die ze misschien niet kenden. Dat ze over hun schutting heen kijken. Dat ze eigenlijk dus gewoon bereikt worden zonder het verheffingsideaal erbij te gebruiken. Een groot deel van de Amsterdammers herkent zich op dit moment niet in het kunst en cultuur aanbod wat er is, terwijl ze er ook natuurlijk voor betalen. Het moet er gewoon zijn voor iedereen. En als je daar als kunst en cultuur beleid aan bij kan dragen om ervoor te zorgen dat die sector een meer diverse afspiegeling wordt van de samenleving, en daarmee verhalen laat horen die anders niet gehoord worden waardoor mensen rolmodellen hebben die ze anders niet hadden gehad, waardoor ze zelf het gevoel hebben dat ze mogen opstaan, dat is natuurlijk wel een hele groot doel van bij de overheid werken. Mensen in staat stellen een zo goed mogelijk versie van zichzelf te zijn, wat mede mogelijk gemaakt kan worden door kunst en cultuur.

SJ: De verantwoordelijkheid voor een inclusieve sector, ligt die bij de sector zelf?

COA: Dat ligt ook aan welke partij je het vraagt. Tot nu toe ligt die, vanuit hoe wij het zien en hoe ons huidige beleid is, wel heel erg bij hun zelf. Als je het aan mij vraagt, maar dat is mijn persoonlijke beleidsopvatting, is het heel belangrijk dat zij een eerste stap nemen en ligt absoluut het grootste deel van die verantwoordelijkheid bij hen. Maar is het aan de overheid om hen goed te faciliteren zodat ze hiertoe in staat gesteld worden. En dan heb ik het niet per se over quota, dat vind ik zelf een vergaande consequentie. Ik denk wel dat als het dus niet gebeurt, waarbij de wethouder zegt dat zich hier hard voor te willen maken, dat het dan aan de overheid is om hiervoor te zorgen. Ik denk dat er wel een bepaalde dienstbaarheid of faciliterende rol voor nodig is vanuit de overheid, die dan ook maakt dat instellingen / creatieven in staat gesteld worden om die transitie door te maken. Het is echter uiteindelijk wel echt aan hen om dit op te pakken en verder te brengen. De overheid kan het niet helemaal voor ze doen. Maar dat is ook echt heel erg afhankelijk ook van het kunstenplan. In het vorige kunstenplan ging het nog meer over zelfredzaamheid en nu gaat het misschien weer iets anders worden. Maar ze kunnen het in ieder geval niet alleen.

SJ: Hoe zal de transitie van diversiteit naar inclusiviteit eruit zien in de praktijk?

COA: Ik denk dat deze transitie wel echt pijn gaat doen en heel moeilijk zal zijn. Het zal erg pijnlijk zijn om af te stappen van de huidige status quo. Ik geloof er ook wel heel erg in dat die status quo ook wel een bepaald belang dient, maar ik denk dat het ook wel pijnlijk gaat zijn want die status quo die nu is, is zo meteen misschien

niet meer dezelfde. Als wij echt een status quo met aanbod dat heel breed en pluriform is, dat is het nu niet, en we weten dat er niet meer geld bij komt, dan kan iedereen bedenken dat het ergens pijn gaat doen. Het is geen leuk gesprek om te hebben, niet intern en ook niet met jezelf. Het kan immers betekenen dat je je eigen plek moet opgeven, en dat vraagt een bepaalde reflectie van de sector. Overigens is dat ook iets wat de gemeente zelf moet doen, de gemeente is zelf ook nog niet het schoolvoorbeeld. Ik weet niet hoe die transitie er precies uit gaat zien, welke stapje eerst gezet wordt, en welke als laatste. Als je dit wilt doorvoeren en als je dit goed wil doen, dan doe je er goed aan om ook echt dappere keuzes te maken en niet alleen te denken dat we iets toevoegen. Want wat ook heel duidelijk is geworden is dat er maar een koek is en dat je het maar in zoveel stukjes kan verdelen. Maar de vraag is in hoeveel kleinere stukjes en of je daar nou betere wereld van komt op het gebied van kust en cultuur, of dat je andere doelstellingen op het gebied van werkgeverschap niet gaat halen. Het heeft best wel vergaande consequenties en ik kan nu niet overzien wat deze gaan zijn. Maar als dit echt een ambitie is die je wil waarmaken, dan gaat het gewoon pijn doen, en vervelend en naar zijn. Veel mensen zouden dan namelijk moeten gaan nadenken of ze nog wel op de juiste plek zitten. Als iedereen blijft zitten waar die zit en we dezelfde instellingen gaan subsidiëren, dan verandert er helemaal niets. Ik ben hier misschien streng op door te zeggen dat het moet, maar het levert ook zoveel op. En dat onderkennen heel veel instellingen ook. Dus het is absoluut iets wat je verrijkt. Het biedt je nieuwe perspectieven, het biedt je nieuwe mensen, het biedt je zoveel. Het is echt een verrijking, als je het al meer vanuit dat licht beziet dan kom je al een heel eind. Maar daar zijn we nog niet.

SJ: Wat zou er voor nodig zijn om het echt te laten slagen? Om echt een inclusieve sector te creëren, op alle 4 p's?

COA: Het maken van keuzes, en hieraan committeren. Er is heel veel voor nodig en een zekere mate aan strengheid is wel echt een vereiste. We moeten het afdwingen. Er zijn zo veel verschillende factoren. Ik denk keuzes maken is het allerbelangrijkste. Dus je moet als wethouder ook durven staan voor de status quo die misschien niet meer de status quo is. Het durven bevragen van de gevestigde orde bijvoorbeeld, wat samenhangt met het maken van keuzes. Vervolgens moet je ervoor zorgen dat je het in die zin serieus neemt dat je ook echt het een heel serieus onderdeel maakt van je subsidievoorwaarden, en dat je de aandacht er niet op laat verslappen. Dat het elk jaar een terugkomend onderdeel wordt van de monitoring. Dat je elk jaar vraagt hoe het ervoor staat, maar dat instellingen een stappenplan mogen hebben. Ik vind ook niet dat het van de een op de andere dag moet, dat kan ook niet. En dan kunnen we allemaal vinden dat het te laat is, maar goed, dat is dan eenmaal maar een gegeven. Je moet er namelijk wel een transitie tijd aan koppelen. En andere mensen moeten het voor het zeggen krijgen, vind ik zelf.

SJ: En hoe wordt dit gemeten? Wat is informatie die aantoont of het wel of niet de goede kant op gaat?

COA: Een mogelijkheid is om de instellingen te houden aan hun eigen ambities. Ieder jaar is er een monitor gesprek met instellingen in de A-bis. Dan moet dit een prominent punt zijn. Dus als je dit niet heb gehaald, dan willen we graag weten waar dat aan ligt. Dingen kunnen ook fout gaan en daar moet ook de ruimte voor zijn.

Reflectie is hier ook bij instellingen zelf van belang. Ben je nog relevant als je als instelling nog maar x publiek bereikt van de Amsterdamse samenleving? Als je als instelling aangeeft belang te hechten aan maatschappelijke relevantie, wat eigenlijk ieder museum en elk theater wil zijn, ben je dan jezelf niet ontzettend buitenspel aan het zetten op dit moment? Dus als ze daarin en op die manier kunnen reflecteren dan denk ik dat je een groot gesprek hebt en dat dat heel waardevol is, of je het nou allemaal haalt of niet. Maar ik zou het ook een hele moeilijke keuze vinden om te zeggen dat als de doelstellingen niet zijn behaald, je vervolgens flink moet korten op je begroten. Dat vind ik een hele heftige consequentie waarbij ik bang ben dat dit een verkeerde uitwerking heeft omdat het dan nog moeilijker wordt. Daarnaast ben ik ook van mening dat wij het niet alleen binnen kunst en cultuur kunnen oplossen, want ik denk dat onderwijs daarin ook heel belangrijk is. We moeten het dus als een integrale opgave zien, en als het college doet het wat het nu al doet, dat helpt ook al heel erg. We hebben andere perspectieven nodig om hier een goede acties voor op te zetten, en gedeelde verantwoordelijkheden te creëren.

C. INTERVIEW MARJA VAN NIEUWKERK

Transcript interview Marja van Nieuwkerk, beleidsadviseur Kunst en Cultuur, gemeente Amsterdam

Amsterdam, May 29, 2019.

1. Waarde van kunst en cultuur

SJ: Wat is de waarde van kunst en cultuur voor Amsterdam?

MvN: Er zijn verschillende waardes van kunst en cultuur voor Amsterdam die ver uiteen lopen. Van een allereerste kennismaking door de allerkleinsten op de scholen met kunst en cultuur, om niet alleen iets te leren over kunst en cultuur als vak, maar ook te zien en te ontdekken en te verwonderen hoe je jezelf op dat gebied kan ontwikkelen. Hoe je daar ofwel actief, ofwel wat meer passief mee bezig kan zijn. Dat is deels echt een intrinsieke waarde van cultuur die je via onderwijs wil meegeven. Dat inzicht dat iets belangrijk is gewoon voor de ontwikkeling van de mens, voor de hele brede ontwikkeling van de mens. Wij vinden dat je daar zo jong mogelijk mee moet beginnen. Daarmee creëer je immers ook het publiek van de toekomst. Als je kinderen dat meegeeft, dan gaan ze het ook leren waarderen, en daarin investeer je dus ook in een publiek voor het enorme rijke culturaanbod wat je ook al in de stad hebt. En wat heel specifiek voor Amsterdam is, dat we natuurlijk de culturele hoofdstad van Nederland zijn. Dus in die zin kijk je ook altijd naar wat betekent Amsterdam met haar culturaanbod binnen Nederland, maar ook internationaal. Het heeft ook heel veel te maken met de uitstraling van de stad, het faciliteren van een zo goed mogelijk kunstklimaat, het vernieuwen van het klimaat. Dat hoort ook wel een beetje bij Amsterdam, het is toch ook altijd de stad die bezig is, zowel nationaal als internationaal, met het vormen van een voorhoede, ook op het gebied van kunst en cultuur. Ik vind het zelf toch ook wel heel belangrijk dat je niet alleen kijkt naar de topinstellingen maar dat je ook de verbinding legt met de wijken. Voor inclusie is dat heel belangrijk. In de jaren 90 gold bijvoorbeeld het actieplan cultuurbereik, dat je veel beter naar je publiek en je bereik van je cultuur moet kijken. Die veranderingen gaan heel langzaam gaan en ze gaan niet van zelf. Hier verantwoordelijkheid voor nemen is cruciaal, juist ook als gemeente om daarin richting te geven, Met name in Amsterdam, omdat je natuurlijk die landelijke verantwoordelijkheid hebt, die artistieke inhoudelijke verantwoordelijkheid maar ook die sociale en brede verantwoordelijkheid voor je stad / inwoners / bestuurders. Waardes dus die intrinsiek zijn en nu ook een rol spelen als een motor om iedereen in de stad erbij te betrekken. Wij vinden die waarde van kunst en cultuur juist ook in de sociale binding enorm productief. Want hij is preventief en geeft een mentale weerbaarheid en mentale uitdaging als jij vroeg leert om met kunst en cultuur om te gaan en het in te zetten voor je eigen expressie. Het bijzondere van het kunstenplan is dat het instellingen ook echt de zekerheid geeft met financiering van vier jaar zodat er na iedere vier jaar ook echt een goede afweging gemaakt kan worden, en je je beleidsthema's kan aanscherpen. Ook al komen thema's heel vaak terug, zoals

cultuureducatie, dat komt al 25 jaar terug. En toch kan je elke keer weer aanscherpen, door de accenten die je legt. Nu doen we dat ook weer met de hoofdlijnen.

SJ: En waar hangen die aanscherpingen vanaf?

MvN: Dat is denk ik toch wel een reactie op trends in de samenleving. Dat kan in de Amsterdamse samenleving, maar ook vanuit nationaal debat. Dus als je ziet dat dingen niet snel genoeg gaan. Daar reageer je natuurlijk op in je beleid want je gaat geen dingen doen die haar nou haaks tegenover sta. En je reageert natuurlijk ook op wat er in de stad gebeurt. Demografie speelt hierin een rol, maar ook de balans in de stad en de groei van de stad met name. Hoe ga je bij stedelijke uitbreiding vooruitdenkend ook mee met je kunst en cultuur? Wat voor soort mensen komen daar eigenlijk te wonen en wat is hun behoefte?

SJ: Welke rol speelt kunst en cultuur voor de stad Amsterdam?

MvN: Nou het heeft een rol naar onderwijs, naar het hele sociale domein, het heeft een rol in zichzelf, en een rol naar economie. Met rol in zichzelf duid ik op de artistieke talentontwikkeling. Er is altijd zo'n moment dat in eerste instantie mogelijk een middel is dat later ook een doel op zichzelf kan worden. Ik vind het moeilijk om aan te geven waar precies die omslag is. Maar kunst en cultuur kan in zichzelf ook echt een waarde hebben voor de brede vorming maar ook voor de stad als zodanig. Je geeft ruimte aan de creativiteit en de artistieke expressie. Niet elke kunstenaar denkt meteen aan zijn/haar publiek, er zit ook iets autonooms in die ontwikkeling. En voor de creativiteit als proces is de autonomie echt van belang. Dat je ernaast ook vragen kan stellen over publiek etc. dat is ook evident, maar de ruimte voor een soort scheppende kracht wil je ook faciliteren.

SJ: Wat is dan de verantwoordelijkheid van de gemeente Amsterdam voor de kunst en cultuur sector in Amsterdam?

MvN: Als gemeentebestuur zorg je precies dat er een goede infrastructuur en een goed klimaat is en dat faciliteer je over het algemeen door middelen maar ook door ruimte, zowel fysiek en als ruimte voor experiment, middels een kunstenplant. Want daarmee geef je de instellingen toch een zekere horizon en geef je richting. Op het moment dat we daarmee zijn gaan werken, dat is wel goed geweest voor de hele sector. En nu is dan de discussie of je die horizon toch niet iets langer moet maken voor een aantal instellingen. Daar kijkt de RvCr ook naar. Vier jaar is voor sommige instellingen nog een te korte horizon. Maar het gaat ook over de verdeling van middelen. Dat je als gemeentelijk bestuur die afweging maakt van waar de middelen naar toe gaan. En dat kan natuurlijk per coalitie verschillen. En dat mag ook, vind ik. Dat je daar ook echt als politiek orgaan een verschillende keuzes in kan maken. En soms ook dingen rechtzet die in vorige periode te weinig aandacht hebben gekregen. Dat maakt het ook heel erg leuk. Maar uiteindelijk wil je wel staan voor je culturele klimaat in je stad en ook aantrekkelijk zijn voor mensen die daar wonen of komen. De legitimatie dat je werkt met een kunstenplan komt voort uit de verantwoordelijkheid die het bestuur van de stad neemt voor die goede infrastructuur. Daaronder ligt natuurlijk het feit dat je het ook belangrijk vindt als

stad voor je inwoners en bezoekers dat je zorgt voor een goed, kwalitatief hoogwaardig en divers klimaat en aanbod.

SJ: Wat wil de stad bereiken met het cultuurbeleid?

MvN: Dat is ook weer afhankelijk van het stadsbestuur, van de politiek. Het huidige stadsbestuur wil er echt mee bereiken dat iedereen toegang heeft en iedereen wordt bereikt. En dat kunst en cultuur in de wijken veel meer ook onderdeel wordt van het kunstenplan en het aanbod en dat er een betere verbinding tussen de stad en de dingen die daar zitten komen. In feite wil je hetzelfde bereiken, dat je een goede infrastructuur wil voor kunst en cultuur. Maar dat wil niet zeggen dat het een statisch iets is. Het groeit mee met de stad. Het is ook afhankelijk van de opvattingen van het bestuur hierover.

2. Verhouding nationaal / lokaal kunst- & cultuurbeleid

SJ: Wat vond je van het advies van de RvC?

MvN: Ik vind het advies altijd heel interessant om te lezen omdat het net als bij de AKr een wens weergeeft. En dat is bij dit advies dat zo sterk op inclusie inzet net zo. Ik was daar op sommige onderdelen enthousiast over, en over anderen wat minder. Belangrijk is ook de aandacht voor inclusief cultuurbeleid. Ook nieuw dat er ook een groot programma samen met VWS komt, over participatie. Dat is interessant hoe dat ook ingevuld gaat worden. Het is lang niet geweest dat er echt een onderdeel in het beleidskader staat over participatie. Meestal is er wel iets over een maatschappelijke opdracht, maar dat is nu voor sterker dan het was. Daarin is dus echt nieuw beleid geformuleerd. Op het gebied van cultuureducatie is er daarentegen weinig vooruitgang, waardoor dit advies sterk afwijkt het van het advies van de AKr, die daar eigenlijk op vooruit loopt. Dat maakt het voor ons best wel lastig hoe wij zelf moeten gaan schakelen, want Amsterdam wil eigenlijk sneller dan landelijk. Dit wordt dus nog een puzzel, gezien we met veel verschillende partijen rekening moeten houden. Dan wordt natuurlijk gesproken over een stelselherziening met drie segmenten, ik weet niet of ik het nou zo'n goede richting vind. Ik ben vooral ook heel erg benieuwd wat daar uit komt, wat de minister over neemt. Ik vind het ook belangrijk dat we daar op de een of andere manier ook gelijk in op kunnen gaan, ook gezien de BIS instellingen gevestigd in Amsterdam. Het landelijk beleid wordt natuurlijk ook enorm vorm gegeven door het beleid van met name de grote steden. Als je ook naar kunstenplannen in het verleden kijkt, dan zie je heel duidelijk dat er altijd een bepaalde mate aan afstemming plaats vond. Dat zie je ook aan de convenanten. We zullen goed kijken naar de uitgangspunten brief van de minister.

SJ: Wat zou dit advies eventueel kunnen betekenen voor het kunstenbeleid van Amsterdam?

MvN: Dat is eigenlijk een vraag die je niet goed kan stellen nog want het gaat uiteindelijk om wat de minister ermee gaat doen en daar moeten we ons toe verhouden. Bijvoorbeeld de RvC noemt de drielaging, waarbij wel degelijk consequenties aan verbonden zijn voor Amsterdam gezien veel van deze instellingen

ook door bv het AFK worden gefinancierd. Dus als de minister dit overneemt dan zullen we hier wel iets mee moeten.

SJ: Hoe verhoudt het Amsterdams cultuurbeleid zich tot het nationale beleid?

MvN: Die discussie over wat nou de verantwoordelijk van de ene overheidslaag is en van de andere overheidslaag vind ik interessant. Het Rijksmuseum is hier interessant, die alleen door het rijk wordt gefinancierd en waarmee geen subsidierelatie hebben, terwijl een stedelijk museum alleen door ons wordt gefinancierd terwijl dat niet alleen een stedelijk museum is, evengoed voor het Amsterdam museum. Wat wil je nou als nationaal benemen, en wat is nou lokaal beleid? Zeker met de grote instituten vind ik dat wel ingewikkeld en de discussie daarover van wat bepaalt dat je ergens middelen voor beschikking stelt. Ik heb het idee dat deze vaak meer historisch is gegroeid dan dat je echt met elkaar scherp naar kijkt welke verantwoordelijkheden waar liggen. Dat is er overigens vroeger wel geweest als het ging om theater en dans. Hier is altijd gezegd dat de verantwoordelijkheid voor de productie en activiteiten bij het rijk liggen, en de locaties bij de steden. Maar dat is ook schuivend. Het lokale kunstbeleid voor Amsterdam is dat denk ik meer een spagaat dan bij andere steden, omdat we ook de hoofdstad zijn.

SJ: Wat is de rol van Amsterdam bij de uitvoering van het nationale beleid?

MvN: Ik denk dat Amsterdam voor de uitvoering van het nationale beleid als het gaat om internationaal beleid wel heel belangrijk voor is. En verder zijn er algemene parameters van het nationale beleid die ook over diversiteit, en vernieuwingen, innovatie en spreiding etc. gaan. In de wet op het specifiek cultuurbeleid staan al die onderdelen en ik denk dat Amsterdam daar echt maximaal uitvoering aan geeft en een extra bijdrage nog op internationaal beleid. En als het om educatie gaat dan zijn we wel een voorloper geweest op de vernieuwing van het cultuuronderwijs op middelbare scholen.

3. Transitie culturele diversiteit naar inclusiviteit

SJ: Hoe definieert Amsterdam de begrippen culturele diversiteit en inclusiviteit?

MvN: Ik vond de verkenning van de AKr wel herkenbaar. Diversiteit is eigenlijk gewoon het constateren van de verschillen terwijl inclusiviteit ook het echt mogelijk maken vanuit die verschillen is zodat iedereen ook mee doet. En dan is het ook veel breder dan hoe die nu wordt ingevuld als etnische diversiteit. Het gaat ook om alle andere groepen, soms ook juist kwetsbare groepen en soms juist helemaal niet.

SJ: In de boekmaneditie wordt als een van de tegenargumenten van deze transitie is dat er voorbij werd gestreefd aan culturele diversiteit, alsof er vanuit wordt gegaan dat culturele diversiteit al een succes heeft geboekt, wat nog niet is. Door inclusiviteit te gaan gebruiken, verlies je misschien datgeen uit het oog.

MvN : Als ik de discussie tot nog toe bekijk dan is dat geenszins het geval, het gaat tot dusver toch nog sterk over etnische diversiteit. Dus zaken over toegankelijkheid voor gehandicapten, of ouderen is dat als je het over cultuur hebt met de instellingen, nog veel minder een issue dan dat ze ernaar kijken dat ze veel breder en inclusiever programmeren. Maar dat is nog niet een dansvoorstelling met iemand in

een rolstoel. Die voorbeelden zijn er ook. Ik ben veel bezig met kinderen en jongeren met een beperking, of jongeren die chronisch ziek zijn, dat is wel een heel andere thematiek dan kinderen met een migratie achtergrond die niet de toegang hebben tot cultuur omdat de cultuur nu niet openstaat voor wat zij meenemen en wat zij in kunnen brengen. Dus dat er nog een aansluiting mist. Je ziet wel dat de oproep aan culturele instellingen om heel serieus werk te maken van inclusiviteit veel serieuzer wordt opgepakt dan de afgelopen kunstplannen, door een vernieuwd bewustzijn. Dat als je er niet heel hard aan trekt of voorwerk / inzet, dat het dan toch niet gebeurt. En dat is best wel zichtbaar geworden in de sector. Met name bij de gevestigde instellingen. We hebben nu natuurlijk een college dat zich afvraagt heeft dat wel echt zoden aan de dijk gezet. Ik denk dat de focus op inclusiviteit ten koste zal gaan van de focus op culturele / etnische diversiteit, dit blijft namelijk nog steeds wel een van de belangrijkste onderdelen daarbinnen. Puur ook al vanwege de omvang, het gaat om zo veel mensen die niet deelnemen of deel laat nemen. Dit is ook een onderwerp wat mij altijd heel erg bezig heeft gehouden. Bij het allereerste kunstplan was ik nog bezig met de erfenis van Rick van der Ploeg over de beoordeling. Er waren destijds hele matrixen over diversiteit en kwaliteit. Welke onderdelen van je kwaliteitsbegrip buiten artistieke kwaliteit moes je meenemen om te komen tot een beoordeling? Om het niet zo exclusief te maken, maar breder. Het gaat dus echt ook om je kwaliteitsbegrip. En ik vond dat ruim 10 jaar geleden ook heel interessant en dat speelt nu weer. Ik heb het idee dat we met elkaar iets verder zijn met het erkennen en herkennen de kwaliteit van hele andere genres dan de traditionele genres. Omdat die zich ook veel beter ontwikkeld hebben en ook kwalitatief. Want als je het veel doet en als je daarbinnen mensen ook gaat opleiden dan krijg je ook steeds hogere kwalitatief. Dat is ook heel interessant.

SJ: Want betekent deze transitie?

MvN: In de contourenbrief wordt duidelijk dat we een instapreis gaan vragen voor alle instellingen. Dus elke instelling moeten zich verhouden tot dit onderwerp: waar sta ik. En dat is niet een soort harde eis dat je aan al die p's van de CCD moet voldoen, maar je moet je er wel toe verhouden. We gaan nog die gesprekken aan met de sector. Het is wel vrij concreet want we hebben natuurlijk al aan de ABIS altijd een voorwaarde gesteld dat ze iets aan educatie en talentontwikkeling deden en voor het AFK vragen we dat niet meer. Hier zal bij komen dat we voor alle instellingen zullen gaan vragen dat ze iets doen op het gebied van inclusie. En zelf denk ik dat participatie, dat dus ook bepaalde doelgroepen proberen te bereiken, dat valt er dan onder. Want we hebben niet een soort eis opgelegd aan de ABIS dat ze ook iets aan participatie moeten doen want het is dus eigenlijk een onderdeel van een grotere noemer waar dat onderdeel valt. Zo zie ik het. Ik weet niet of het ook zo gaat uitpakken.

SJ: Waarom is het zo van belang dat iedereen deelneemt aan kunst en cultuur?

MvN: Dan komen we weer bij de waarden uit. Eigenlijk moet je juist zorgen dat iedereen die waarden ook gewoon zelf kan beleven, en dat je merkt dat als je daar niet actief beleid op voert dat het dan niet gebeurt. We hebben nu een wethouder die daar zelf tegen de stroom in die relatie met cultuur heeft opgebouwd en het niet

van huis uit heeft meegekregen. En die vanuit eigen ervaring dat dus zeker wil stimuleren.

SJ: Maar deze transitie betekent dus voor Amsterdam heel concreet dat bij het aanvragen voor het kunstenplan, dat inclusie een onderdeel ervan met zijn. Als men daar niet aan voldoet dan wordt de instelling automatisch afgeschreven?

MvN: Er wordt inderdaad gevraagd daar iets over te formuleren als een soort instapeis. In de contourenbrief wordt duidelijk omschreven hoe we dat willen.

SJ: Waarom kiest Amsterdam ervoor om deze transitie juist nu doorte voeren?

MvN: Eigenlijk komen er dan allemaal dingen samen. Vanuit de cultuureducatie kan ik zeggen dat we de transitie al in 2013 zijn gestart. We hebben toen gezegd het geld voor de buitenschoolse cultuureducatie komt maar bij relatief heel weinig kinderen terecht. De enige manier waarop we alle kinderen bereiken is via de scholen. Dus je moet zorgen dat we het in de scholen gaan implementeren. Dat is echt primair vanuit de gedachte van inclusie. En nu vanuit binnenschools gaan we kijken hoe we de kinderen het beste kunnen vasthouden en de beste kansen kunnen geven om buitenschools door te geven is ook vanuit die inclusie gedachte. Waardoor je dus niet 4% van de Amsterdamse kinderen vanuit bepaalde gebieden bereikt, maar in principe alle kinderen vanuit de stad. Vanuit het beleid zie je nog steeds dat terwijl de demografie van de stad steeds homogener wordt, je kan niet meer spreken van een dominante cultuur gezien er zo veel verschillende culture zijn. En dat de wijze waarop de cultuur instellingen en aanbod aansluit bij die ontwikkelingen, daar is geen gelijke tred. Een aantal dingen zijn voor ons gewoon niet zichtbaar, je moet het ook herkennen. Je moet ook herkennen dat zaken als culturele uitingen ook te maken hebben met nieuw aanbod dat op een hele andere manier tot stand komt. Verbreding van kwaliteit is hier dus van belang. Het is kwaliteit in zijn soort. En daarbinnen ontwikkelt zich dan een kwaliteitstandaard met de juiste mensen die dat goed kunnen beoordelen. Ik denk dat we wel een stad willen zijn die wat betreft ook wel een is, en waarbij er geen scheidslijn is. Er is ook ruimte voor de traditionele kunsten, maar je moet met name ook zorgen voor genoeg aandacht voor de dingen die juist nieuw ontstaan. En niet omdat het nieuw is, maar omdat het eigen is aan kunst om zich te vernieuwen. En ik hoop dat kunst en cultuur ook een rol kan spelen in het tegengaan van die segregatie, die tweedeling dus kan overbruggen. Dus hoe dat in de praktijk eruit ziet, verbindt het ook daadwerkelijk meer mensen? Daar zou ik wel makers over willen, over hoe ze die verbinding creatief met eigenheid van beiden.

SJ: hoe kan dit worden gemeten?

MvN: Door de instapeis, kan je instellingen vier jaar hierop kan volgen dus na vier jaar in de verantwoording moeten ze laten zien hoe het zich ontwikkeld. Dit is in ieder geval wel een heel heldere eis die we voorheen nog niet zo hebben geformuleerd. Er wordt dus gekeken naar kwantitatieve eisen.

We moeten dat ook monitoren in de cultuurmonitor. Gaat het dan ook iets betekenen, en zie je dan ook dat er meer diverse makers zijn, een meer diverse programmering, met name ook in het personeelsbestand / bestuur?

SJ: Wat is er nodig om dit te laten slagen?

MvN: Bewustzijn in de sector zelf, niet alleen dat het een opgave is, maar dat het ook super leuk is om die uitwisseling goed te krijgen. Ik merk dat ook organisaties die daar heel serieus mee aan de slag zijn, die dat ook als eerste zullen zeggen. Het levert ook echt nieuwe kunst op.

SJ: Kan inclusie worden gezien als een doelgroepenbeleid?

MvN: Ik denk om inclusief te zijn moet je misschien wel je ook echt specifiek op bepaalde doelgroepen richten. Juist omdat het niet van zelf gaat. Maar je moet er heel erg voor waken dat je het niet te zeer doet om aan je doelstellingen te voldoen of zo. Wij hebben daarom ook gezegd het stimuleert instellingen om er echt werk van te maken als we deze eis opleggen. Maar we willen zeker niet dat het 100% deze doelgroep is want je wil de menging. En ervaring laat zien hoe lastig het was om die 50% te bereiken. En ik denk dat het een beetje vergelijkbaar is. Wat betekent het als jij altijd rekening moet houden met een vertaling voor doven / minderhorenden / slechtzienden. Hoe maak je musea toegankelijk voor mensen met een beperking. Maar ook: hoe voelen homo's zich gerepresenteerd. Want dat is het nieuwe woord wat Meliani wel veel gebruikt: dat iedereen zich gerepresenteerd moet voelen in de uiting.

D. TIMELINE (CULTURAL) DIVERSITY / INCLUSIVITY

